

ČASOPIS

SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH

V PRAZE.

Ročník V.

REDAKTOR: DR. J. V. ŠIMÁK.

Číslo 2.

OBSAH:

J. N. Woldřich: *O přechodných dobách předhistorických*. Z přednášky, konané ve Společnosti dne 10. února 1896. (Dokončení.)

In. Lad. Červinka: „*Hromové kameny*“. Pravécké nástroje v lidovém léčení.

Ferd. Pátek: *Dětské hračky z Pošumaví*.

JUDr. K. V. Adámek: *Kostel v Hlinsku*. (S 5 vyobrazeními)

Theodor Antl a Dr. J. V. Šimák: *Příspěvky místopisné*. I a II.

Vojt. Král z Dobré Vody: *O středověkých pečeťtech*. (Pokrač.) Se 2 vyobrazeními.

MUDr. Rud. Čermák: *Katovo vysvědčení*. Z archivu velvárskeho.

L. Domečka: *Znak města Hradce Králové*.

Různé zprávy. — Literatura. — Ze Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze.

Příloha znaková (kreslí a popisuje Vojtěch Král ryt. z Dobré Vody): Znak Slavatů z Chlumu a Košumberka, znak pána z Bibřejstejna a znak pána z Veitmile (3 listy znaků a 3 listy popisů). Znak krále města Slaného a znak města Křivsoudova (2 listy znaků a 2 listy popisů). Připojeny též 3 listy popisů ku znakům, vloženým ku 1. číslu t.r.

V PRAZE.

NÁKLADEM SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH V PRAZE.

TISKEM F. ŠIMÁČKA.

1897.

Časopis vychází čtyřikrát za rok a jest zasílán všem členům Společnosti zdarma.
Administrace a expedice jest na Král. Vinohradec, Sázavská ul. č. 14 nové.

Výnatek ze statov Společnosti:

§. 8. lit. c) Každý člen jest povinen, zaplatiti spolkovému pokladníkovi svůj členský příspěvek nejdéle do konce března každého roku; kdož by opomenu tak učiniti v uvedené lhůtě, podrobuje se tomu, aby pokladník vyzvedl na jeho útraty členský příspěvek poštovským příkazem.

Příspěvky členské přijímá pokladník, Ed. Bufka, Král. Vinohrady, Sázavská ulice číslo 14 n.

Obrazy jak z »Časopisu« tak z přílohy znakové reprodukovati nebo použiti jich k jakémukoli účelu jest dovoleno pouze se svolením správního výboru Společnosti. Při čerpání ze slovesné části budiž vždy **doslovнě** uveden **úplný** titul »Časopisu«.

Jest v zájmu P. T. členů, aby, šetřice ustanovení § 8. lit. c) stanov, uvarovali se včasným zapravením členského příspěvku na r. 1897 zbytečného výdaje, jehož vyžaduje pošt. příkaz. Jakýchkoliv odchylek nemůže být dbáno.

→ **Při placení členského příspěvku poštou budiž **vždy** připojeno o 3 kr. více za poplatek, který jest ustanoven za doručení poukázky. →**

V cizině

sídlicích P. T. členů žádáme, aby při placení členského příspěvku připojili vždy o 30 kr. více na poštovné »Časopisu«

Nestáčíme upozorňovatí

na oznámení, otiskněné na všech stranách obálky, kdež uvedeno, → **kterak** a **na koho** → jest adresovati r. zličné zásilky pro Společnost a kdež otiskněn seznam všech spisů i ročníků »Časopisu«, Společnosti vydaných. Na obálce vůbec **jsou dány odpovědi**

na přečetné dotazy, jichž zodpovídání zabírá času pracím **důležitějším** i nelze proto na ně odpovídati.

Číslo 3. „ČASOPISU“ na rok 1897.

vyjde určitě do konce září.

Na vysvětlenu o „Heraldice“.

Byla oznámeno, že I. oddíl »HERALDIKY« vyjde do konce května t. r., avšak netušené překážky, díla též ani se netýkající, zdržely jeho vydání. Vznikly pak i některé pochybnosti, bude-li »HERALDIKA« vůbec vydána. Jak oznámeno ve zprávě odboru heraldického (v 1. čísle »Časopisu« 1897.), jsou již díle roku **vylíštěny 4 obrázky barvitiskem a zakoupeny veškeré obrazy** do **celého** díla; tím pozbývají tyto pochybnosti **veškeré** podstaty. Aby bylo uvarováno všem reklamacím, oznamujeme, že bude vydání oznámeno **na určito** teprve, až **bude vylíštěn** I. oddíl. Předplatné jest stále přijímáno. Noví P. T. členové, i všichni, kdož se obírají »Heraldikou«, mohou obdržeti u jednatelého prospekt a rozvrh díla.

Jednatel:

A n t. B o h. Č e r n ý.

ČASOPIS

SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH

V PRAZE.

Časopis vydáván jest pouze členům Společnosti a to zdarma. — Expedice jest na Král. Vinohradech, Sázavská ul. č. 14. n.

Číslo 2.

Vydáno v červnu 1897.

Ročník V.

O přechodných dobách předhistorických.

Podává *J. N. Woldřich*.

Z přednášky, konané ve Společnosti dne 10. února 1896.

(Dokončení.)

C. Alluvium.

III. Neolithická doba.

Dobu tuto, trvající u nás až asi k r. 1500. př. Kr., pokusil jsem se již r. 1884. roztrídit na tři oddělení, jež přesněji naznačena, následovně uvedena budtež:

7. a Staro-neolithický stupeň.

Kamenné nástroje jsou jednoduše přibroušeny. Nazval jsem stupeň ten *antrymolitickým* dle *neprovrtaných* kamenných nástrojů. Vyskytuje se tu vedle množství nástrojů přitloukaných jednoduše, buď jen částečně neb úplně, i přibroušené nástroje kamenné neprovrtané a mnoho výrobků koštěných. Na místě zpracování parohu sobího, je zpracování parohu jelenného; hrubé střepy bez ozdoby aneb o jednoduché ozdobě. Sob zmizel; divoká zvěř převládá, vedle níž přibývá zbytků zvěře domácí (plemeno primigenius a brachyceros, pes, kůň). Sídliště hlavně na výšinách, ponejvíce těžce přístupných. V Čechách nalezejí sem mezi jinými: Bzí (Velká skála), Lopata (F. Franc), spodní část kulturní vrstvy na Rýnáči (Rýzner) na hradišti slánském (Schmidt), Nový Bydžov, Solopisky atd. Stupeň ten může se u nás nazvatibzovským. — Ve Francii Campignenne z části.

8. b Středo-neolithický stupeň.

Kamenné nástroje přibroušené a vrtané. Nazval jsem stupeň ten *trymolitickým* (dle *vrtaných* nástrojů kamenných). Typy přibroušených a částečně již i přihlazených nástrojů kamenných množí

se; keramika vykazuje znamenitý pokrok, zvláště její ornamentika. Sídliště hojně, též i v nížinách pozemních. Tvarů zvěře ochočené přibyvá značně, hlavně křížováním (= Bos taurus vedle dřívějšího skotu); psi (Canis fam. palustris, Canis fam. intermedius), kůň, věšti a menší plemeno, domácí vepř rašelinný (Sus palustris), koza, ovce. Zbytky zvěře divoké a domácí jsou v rovnováze; orba. Sem největší část neolithických nalezišť; největší vývoj neolithu. Z neobyčejně hojných nalezišť v Čechách, jež již Šnajdr zaznamenal, naleží většina tomuto stupni, tak na př.: Máslovice, Na Zámkách, Štáhlava, Šárka, Velvary atd. Stupeň ten může se u nás nazývat m á s l o v i c k ý m. Sem nálezejí ponejvíce též neolithické jámy odpadkové, kteréž bohužel bývají popisovány ještě dnes často jako hroby. — Sem řaditi jest neolithické stavby kolové ve Švýcařích a v Horních Rakousích. — Ve Francii Chassy-Robehansienne.

9. c Mlado-neolithický stupeň.

Přibroušené nástroje kamenné, (artisticky) zahnuté. Nazval jsem stupeň ten kal polithickým (podle kamenných nástrojů zahnutých). K dosavadním typům přibroušených nástrojů kamenných druží se nástroje vyhloubené a zahnuté, někdy hranolovitě přizpůsobené a ponejvíce znamenitě hlazené, hlavně kladiva; technika kamenných nástrojů dosahuje tu artistické výše. Keramika pokračuje, zvláště i tvarem ucháčů. Dobytkářství a orba dosahují značného rozšíření. K poměrně dosti hojnemu obyvatelstvu dostavují se porůznu první importované nástroje kovové (měděné a broncové). Z nalezišť českých buděž uvedeny na příklad: Kožov, Lovosice, Krypy, Hrobčice, Ríp, Nebušice, Líbeznice a Přední Ovenec (Jelinek), Velvary, Hořelice, Kostomlaty, Přemyšlení, Jinonice, Káčov, Hloupětín, Slavětín atd. — Ve Francii Carnac.

Následující třídění vztahuje se hlavně na království České.

IV. Kovová doba.

10. a Přechodní stupeň neolithicko-kovový.

Vedle neolithických nástrojů kamenných a koštěných převládají nástroje kovové, a to hlavně broncové vedle některých měděných. Mezi zbytky kostí převládá již zvěř domácí nad zvěří divokou; vedle plemena primigenius a brachyceros vyskytuje se ještě dva tyvary; též plemena psa domácího se množí; kur domácí atd. Sem náleží v Čechách nejspodnejší kulturní vrstva (III.) Hrádku u Čáslavi (Čermák) a jiná podobná naleziště, dále hroby u Čížovic nedaleko Lovosic (v. Weinzierl) neolithických nástrojů, neolithické keramiky a prostého šperku broncového; hroby ty připojují se k neolithickým hrobům u Lovosic (Nádraží, Předboj, Velká ves) atd. Na Moravě nálezejí sem naleziště Míroves, Hradisko u Křepic (Palliardi) atd.

11. b Stupeň kultury broncové.

Výrobky broncové nejrozšířenější. Asi od r. 1400. až do r. 1000. př. Kr. Stupeň ten počíná v Čechách pohřebišti se skrčenci pobočnými (Smolík, Pič, J. Matiegka) hlavně u Unětic, u Brandýsa a Zlonic atd. veškery obmyšlené bohatými milodary broncovými, jantarovými a zlatými; Zvoleněves, Přemyšlení, Ledeč, Veliš atd. o podobnéu inventári; jihočeské mohyly: Munice, Kostelec u Vltavy-Týna, Písečná, Poněšice, Křtěno (J. Richlý-Woldřich), atd.

c Přechodní fáse kultury broncové ke kultuře hallstattské.

Sem nálezejí hroby u Milavče nedaleko Domažlic, u Dobré nedaleko Unhoště, Husín u Klatov (Hostaš), Hladomří, Čichtice, Kbely (Hlávka, Pič) atd.

12. d Stupeň kultury hallstattské.

Vedle bronců objevují se železné nástroje. Asi od r. 1000. až 400. př. Kr. Naleziště u Ejropic, u Dejšina na Klabavě; Brozánky, Hořovice, Bor u Protivína, Albrechtec, Mířkovice, Štáhlava atd.

e Přechodní fáse kultury hallstattské ke kultuře laténské.

Mohyly na Klabavce (Kyšice a j.), u Českého Brodu, Sulovice, Bechyně, Vlčí (Hlávka, Pič) popelnicové hroby u Libochovan.¹⁾

13. f Stupeň kultury laténské²⁾ neb duchcovské.

Vedle bronek k ozdobě užíváno jest hlavně železa ku zbrani a nástrojům. Asi od r. 400. př. Kr. až k r. 100. po Kr. Duchcov, Horní Kšely, Nový Bydžov, Juliška, Libochovice, Moravěves, Sulevice, Peruc, Přemyšlení, Záběhlíce, Židovice, Jičín, Hradiště u Stradonic atd. Lze tu sledovatí tři fáze: začáteční Latén, střední Latén a pozdní Latén.

14. g Stupeň přechodní k historii.

Stupeň historického přechodu připojuje se v Čechách přímo ke stupni laténské kultury a jest tu dosti značně zastoupen; počátky

¹⁾ Popelnicová pohřebiště českomoravská poskytuje vůbec velmi poučný příklad nepřetržitého vývoje kulturního a přechodů ze stupně do stupně, tak z neolitu ke stupni broncovému, od toho ke stupni hallstattskému, od toho ke stupni laténské kultury a od toho docele i ke stupni přehistorického přechodu (na př. Třebická). Důkaz to, že národ slovanský sídlil na místech těch nepřetržitě již od neolitu.

²⁾ Nikoliv »stufe gallský« a »hroby gallské«; dle toho bylo by nazývat na př. hrob na Všebohu u Příbrami s římskou minci a jiné hroby v Čechách na příklad od Dobříčova s inventárem kultury římské důsledně též »hroby římskými nebo romanskými!«

jeho možno sledovati v mohylách u Klabavky, v nejmladší (a poslední) vrstvě kulturní na Hradišti u Stradonic, v popelnicovém pohřebišti třebickém, u Dobřichova a jinde. Možno v tomto stupni přechodním sledovati dvojí fáse, totiž:

α) Fáse vlivu kultury římské, jevíci se již v pozdním Laténu severně od Dunaje; sem náleží na př.: Zliv a Libáň, Lysec u Bílina, Hradiště u Písku, Holubice u Roztok, Obříství, Vrutice Kropáčova, Hradiště u Lžovic, Radovesice, Všeboh u Příbrami, Vysočany, znamenité nájezy u Dobřichova (Waněk), Lisovice (Felcmann) atd.

β) Fáse vlivu kultury orientálnské, počínajíc koncem čtvrtého století po Kr. Na př.: Vinařice, Podbaba, Libeň, Žalov, Úherce atd. — V Německu tak zvaný typ merovejský, v Uhrách typ tak zvaného stěhování národů.

Sleduje doba historická.

* * *

Nechť předchozí pokus přehledného třídění anthropozoické éry středoevropské, pokud se týče paléolithu a neolithu, a české, pokud se týče doby kovové, vykazuje některé vady, nechť některé z nálezišť, uvedených na příklad, možno snad lépe zařaditi do sousedního stupně nebo do sousední fáse, celkem představuje nám třídění to asi hlavní kostru, zakládající se na povaze náležů, mající platnost (co se dotýče obou dob kamenných) nejen pro srdce Evropy (Čechy, Morava a Dolní Rakousy), nýbrž i pro celou ústřední Evropu ležící severně od Dunaje.

Budiž dovoleno pronést ještě několik slov o přechodní dobu k historii.

Podotýkám, že postup vývoje kultury přehistorické v království Českém lícil jsem podobně v pojednání „Přehistorie česká“, obsaženém v díle korunního prince (Oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort u. Bild) v roce 1892; první to, ovšem ještě neúplný pokus, líciti přehledně přehistorický vývoj vlasti naší s moderního stanoviska. Končím pojednání ono, zmíňuje se jen zkrátka o Bojích a Markomanech, jelikož další postup zasahá do dějepisu a pole mého bádání, souvisící pře-ně s geologií a paleontologií, tu přestává. Připomínám tam, že by bylo nutno Bojkům u nás připisovati kulturu středolátenškou a Markomanům novolátenškou, což ovšem jest s obtížemi spojeno. Jelikož přechod do historie dojista jest zajímavý i pro přehistorika, sledoval a četl jsem od let i mínění v té příčině se objevující; budiž mi volno, abych upozornil na několik záhadných otázek sem zasahujících, o nichž však rozhodovati není mou věcí.

Starý geograf Ephorus dělí národy země takto: Indy na východu, Éthiopy na jihu, Kelty na západu, Skythy na severu a Helleny ve středu. Strabo (I. 33) podává, že pod jménem Keltů shrnuto několikero národů, a Pott uvádí, že keltická řeč jest praslovanskou a popírá přítomnost Keltů v Německu vůbec. Boje připisují někteří badatelé,

hlavně němečtí, Keltům, Markomany Germanům. Kraniologicky a archeologicky není tu však zjištěno ničeho, ano i výklady historické, týkající se Bojů a Markomanů v Čechách, nejsou nade vši pochybnost prokázány. A co bylo v úrodných krajích českomoravských po Markomanech až do VI. století? Snad ne liduprázdná prostora? Nápadným jest každému pozorovateli vývoje a šíření se pokolení lidského, že od doby, kdy Attila (450. po Kristu) táhnul do Gallie, o velkém kmene Markomanů (Germanů?) usedlém v Čechách a na Moravě, a o velkém kmene Kvadů rozšířeném v severních Uhrách, na Moravě a v Dolních Rakousích, zanikly veškeré zprávy a že za to již koncem VI. století pojednou setkáváme se v Čechách a na Moravě s hojnými, historicky zjištěnými kmeny slovanskými, mezi nimiž Češi na dolejší Vltavě, že i francouzský geograf vypravuje o „innumerae slavorum gentes“ (nesčíslných kmenů slovanských) již na počátku 7. století v krajinách našich, aniž v historie o jejich příchodu něco. Kde se tu rázem vzali počtem tak znamenitým? V 7. a 8. století kmeny slovanské nalézáme rozšířené v různých sídlech nejen v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, Sasku, ale i v Bavorích a Dolních Rakousích (nepřetržitý to starý název slovanský této země). Rozšíření takové živlu slovanského, jak známo převahou nevýbojného a orbu pěstujícího, během dvou století nemá příkladu a není více podobno. Seriosní Müllenhoff neuvádí mezi keltickými názvy řek ani Labe ani Dunaje.

Jelikož někteří badatelé naši nepřistoupili k méněni Šemberovu, totiž že „Vídeň“ jest původu slovanského a tudíž Dolní Rakousy (ano i Horní a i Solnohradsko) byly za dávných dob, do nichž založení města tohoto zasahá, obydleny národem slovanským, tudíž za časů, kdy pak proti počátku slovanským zřízena byla „Ostmarka“, poučí nás o tom sami někteří učenci němečtí, spravedliví a seriosní, a to Th. z Grünbergeru (zprávy císařské akademie věd, Vídeň 1894.) a prof. Dr. Umlauf (1895.). Všeobecně skoro se předpokládalo, a též někteří naši badatelé za to mají, že v Rakousích seděl tehdy jakýs keltický nebo germánský národ, když místo „Vídeň“ nazvali Římané *Vindo-bona*; někteří měli za to, že název ten znamená sídlo *Vindu* nebo *Vendu*, tudíž *Slovanu*; to se však jiným nelibilo a snažili se dokazovati, podobně jako všude jinde, kde Slovanům se vyhnouti chtějí, že název jest původu keltického a znamená „krásné město“ nebo „světlé pole“. Grünberger však praví, že keltického původu jména toho nelze zastávati a že jest německý název „Wien“ a římský „*Vindo*-bona“ původu staroslovanského, totiž „Wiedně“ vzniklého z předavného jména „vodný“, místa, kde se mnoho vody slévá. Ať již to byli Vendové nebo jiný kmen, Slované to tudíž byli, kteří tu bydleli, místo založili a pojmenovali ještě, nežli Římané sem dorazili. Podivuhodný jest tu souhlas řeckého názvu „*ρακαται*“ a slovanského „Rakousy, Rakušani“. Jelikož českoslovanský národ v Čechách, na Moravě a v Uhrách od jakživa nazývá zem tuto „Rakousy“, byl by tudíž dříve, nežli se dostal do zemí českomoravských v 6. století, vykonal orientační výlet k Řekům, aby se dozvěděl, jak má jmenovati budoucí své sousedy, usazené na jihu! Nehledě tu ani ku původnímu slovanskému názvu sídla jejich „Vidně“.

Byli-li Bojové původu gallského, nemůžeme jim připisovati v Čechách a na Moravě ani zbytků střední fáse kultury laténské; gallský stupeň ten ve Francii vyznačen jest kolem hrnčířských, jehož v oblasti naší ještě není; jelikož pak nelze jim přičísti dřívějšího neb pozdějšího našeho stupně kulturního z důvodů časových, tudíž by gallští Bojové v Čechách a na Moravě nikdy nebývali. Podstatných pravých nálezů gallských v Čechách a na Moravě není. Některí badatelé připisují žárové mohyly kamenné, jichž na Moravě vůbec není, výhradně germanským Svévům, tém však mohyly ty české připisovati nemožno již z příčiny té, že inventárem svým (z doby bronzové a hallstattské) zasáhají tuze daleko do doby staré, před Svěvy historické. Markomany pak, jichž národnost není zjištěna naprostě, aby nebylo pochybnosti, posunují některí badatelé do Moravy, jiní do Čech neb do Rakous a ještě jiní do všech těchto třech zemí. Co by se v Čechách a na Moravě připisovati mohlo některému kmenu germanskému z pozdější doby předhistorické určitě, toho jest velmi málo.

Vůči takovéto nejasné situaci náhledů o Keltech a Germanech u nás pokládám za počínání nevhodné a předčasné, poukazuje-li se na „germanské“ neb „gallské“ lebky, pocházející z předhistorie Čech a uložené kdesi ve sbírkách, k největší radosti známých pánu, k nimž připojil se v nejnovější době na Moravě Bretholz, kteří vidí a prohlašují nejenom vše za germanské, čehož slovanský původ nedá se historicky dokázati, ale i mnoho nepopratelně slovanského. A k tomu přichází ještě malichernost, že sám Virchow, tudíž odborník německý na půdě kranioologie jistě uznaný a vynikající, prohlásil při posledním kongressu anthropologů, že nikdo neví, která lebka je germanou, ví-li kdo, aby s ním sdělil!

„Hromové kameny“.

Pravěké nástroje v lidovém léčení.

Píše In. Lad. Červinka.

Velmi často přichází náš lid při polní práci na povrchu rozoraných rolí, zejména po silných lijavcích, na kameny pěkně vyhlazené, mnohdy až nápadně podobné našim moderním kladičům, sekerám nebo dlátům; nalezne-li venkován takový kamének, neodvrátí se od něho nevšímavě, nýbrž sebere ho a uschová pečlivě doma „na potřebu“. V mnohých rodinách chová se takový hladký kamének jako vzácné dědictví od nepamětných dob, jsa opatrován z pokolení na pokolení, a leckterá babička nevydá svého kaménku za živou cenu, pohlížejíc na pověrečnou bázní.

Není snad na Moravě místa, kde by vám o „hromovém kaménku“ nemohli podat zprávy; všude znají kamenný „pantáček“ nebo „obušek“ s dírkou, jakoby ji „vyfukl“; jinde ho spodobňují

s „želézkem do cihličky“ nebo řeknou vám, že vypadá jako „bramůrek“ (mramor). O původu kamenů hromových dozvítě se, že padají při bouřce jako hrom s nebe vrývajíce se hluboko do země, načež stoupají rok od roku k povrchu země a objevují se po sedmi letech konečně nahoře.¹⁾

Jest opravdu ku podivu, jak shodují se všichni národové, u nichž vymizela upomínka na první stupeň vzdělání lidstva, v mírnění, že pokládají bídne ty nástroje nuzných divochů za zbraň boha bleskem vládnoucího. Také skoro všichni národové až podnes znají pověru, že prý blesk v podobě kamenných nástrojů do země se zarývá, anebo že nástroje kamenné vznikají jeho útinky v zemi.

Již Řekové schovávali hromové kameny, nazývajíce je *kerautia, astropolekia*, Římané zvali je *lapides fulminis, cerauniae gemmae*.²⁾ (Plinius tvrdí, že padávají z nebe při zatmění měsíce.) Magové doporučovali je jako nezbytný prostředek všem, kdož se chtěli ucházet o přízeň krásných paní.

Sám Jupiter byl pode jménem „Jupiter Lapis“ ctěn a na Kapitolu s kamenem — symbolem blesku — v ruce vypodobněn. *Lapides sacri* užívané při obětech byly zbožně chovány ve chrámu Jupitera Feretria; užíváno jich při slavnostních obětech ve válkách, když býval uzavírán mír. Tak na př. mezi římskými starožitnostmi objevenými v Kostřichu u Gonsenheimu (u Mohuče v bav. Falci), kde stávala římská tvrz, byly také 4 pěkné sekery kamenné;³⁾ též v Bonnu nalezena jest nefritová sekherka mezi římskými starožitnostmi.⁴⁾ Císař Augustus snad tušil původní účel těchto nástrojů kamenných, choval prý jich množství s kostmi vyhynulých zvířat z jeskyní na Capri na svém letohrádku a nazýval je *arma herorum* (zbraně héroù).⁵⁾

Selský lid v Abruzzách zove je *lingua di San Paolo* (jazyk sv. Pavla) a nalezl-li takový kámen na poli, pokorně kleká a zdvihá jej ústy. Jinde v Itálii chovají v rodinách „kameny z nebe spadlé“ jako drahocennou a zázračnou relikvii a matky zavěšují je dětem na krk. Také Pikardové nazývají podobné nástroje kamenné „*langue d'çoâ*“ — kočičí jazyk.

Jestě podnes v Itálii, Francii — píše M. Jolly — i v těch provincích, kde vzdělanost nejdále pronikla, má lid kamenné sekery za neomylný prostředek ochranný proti blesku a krupobití i proti různým nemocem mezi lidmi a zvířaty. Dle pověry tam všeobecně rozšířené padají kaménky hromové z mračen do země hluboko vniká-

¹⁾ Čas. vlast. muzejního spolku v Olomouci 1888, s. 64.

²⁾ Je však třeba lišiti kamenné nástroje od pouhých meteoritů, kteréž též sluly Řekům *kerautia, brótia*.

Fotoz. red.

³⁾ Die Alterthümer unserer heidnischen Vorzeit I. seš. 2., tab. I.

⁴⁾ Congres internat. d' anthrop. et d' archaeol. préhist. (Bruxelles), 1873. s. 356.

⁵⁾ Viz o tom obširněji: E. Cartailhac, „L'age de la pierre dans les souvenirs et les superstitions populaires“ (Paříž 1878.); R. Andree, Die prähistorischen Steingeräthe im Volksgläuben (Mittheilungen d. anthropologischen Gesellschaft in Wien 1882. s. 111.).

jice; 6 stop mění sedláci v okolí Aveyronu, 16 loket v Kalabrii atd. Hřmí-li, stoupají zase k povrchu ročně o stopu nebo o loket a zjevují se dle některých v 7, dle jiných až za 18 roků opět na povrchu a po té mohou se sbírat a uschovávají se jako drahocenné talismany proti blesku. Pověsite-li takový hromový kámen na modrou nit nad ohništěm a nespálíte-li při tom niti,¹⁾ možno vám spolehati se s úplnou důvěrou na zázračnou jeho ochranu. Také je zazdívají do stěn a pod prahy, kladou dětem do kolébky, šestinedělkám do postele.

Tak mluvte, co mluvte, nepřesvědčíte bretaňského sedláka, že nevyčistí vody, hodí-li moensurar (bleskový kámen) do příkopu, stejně pevně věří, vaří-li se v nápoji určeném nemocným ovcím, že najisto zbaví zvířata ta všech nemoci.

Angličané nazývají hromové kameny *holystones*, *thunderstones* nebo *purgatory hamers* (očistcová kladiva), neboť jak pověst vypráví, duše zemřelých klepají podobným kamenem na brány očistcové.

V Cornwallisu věří, že hromový kámen, je-li roztlučen na prášek a požit, učiní člověka nepřemožitelným, dále jsou jím neomylným prostředkem proti rheumatismu, při porodu, pichání v bocích, při zlámáních a proti vyraženinám u dětí.

Němci jmennují hromové kameny *Blitzsteine*, *Donnerkeile* a také *Elfensteine*, Dánové a Švédové *donderklost*, *tordenstein*, *tordenkile* atd. — Zvláště prý rozšířena pověra o léčivé moci hromových kamenů v Rýnské Falci, Hessensku i Sasku. Tam téměř v každém selském statku chovají pečlivě hromový talisman.

Také lužičtí Srbové znají někdy draškowy kamien, uchovávajíce ho za pomůcku proti různým nemocem; při bolestech v krku jím potírají bolavá místa, při pichání v bocích pijí ho rozmléněný na prášek ve vodě.²⁾

Sedlák litevský jen velmi nerad loučí se s hromovým kamenem; kousek s něho uražený, na prach rozetřený, smíchaný s kořalkou, hojí mnohé neduhy; selky kladou ho do chlebové díže s přesvědčením, že se chléb dobře podaří. Také lid ukládá jej pod prah nového domu a pevně věří, že dům ten nebude bleskem zasažen. Pověra tato ostatně rozšířena jest po vši Polsce, v Pozhanskru i v Haliči, zná ji také nás lid na Moravě.

Tak měli v Boškůvkách (u Vyškova) zazděný hromový kámen na půdě ve zdi³⁾ a také v Provodovicích [na Záhoří]⁴⁾, na

¹⁾ Podobně věří i v Zelené Hoře (u Vyškova), omotá-li se vlas na hromovém kamenu a dá se do ohně, že se mu nic nestane. Totéž dosvědčovali mi v Kostelanech (okr. Uh. Hradiště), že pastýř omotal nit na hromovém kamenu, a když ho potom položil do největšího žáru, že zůstala nit neporušena.

²⁾ v. Schulenburg, *Wendische Volkssagen* (Lipsko 1880.) s. 270.

³⁾ Dle sdělení p. Fl. Koudelky ve Vyškově.

⁴⁾ Č. Ol. M. 1895. s. 74.

Rusavě kladli kámen do vytesané jamky v základním trámu. Na Slovači (Súchov, Nové Lhotky, Velká) věří, že prý blesk neuhodí do domu, kde hromový kámen chovají. Za týmž účelem opatrují hromový kámen i na Brněnsku, v Kyničkách a v Kuřimi.¹⁾

(Pokračování.)

Dětské hračky z Pošumaví.

Popisuje *Ferd. Pátek*.

Z dětských svých let, kdy jako žák obecné školy dojízděl jsem na prázdniny do vesnice Dolejších Nakvasovic u Vlachova Březí (okresní hejtmanství prachatické), pamatuji se na tři hračky, jimiž bavívali jsme se na pastvě i doma. Jelikož nikde hračky ty popsány jsem nenašel, ani na národopisné výstavě v oddělení „dětských hraček“ jsem jich nespatřil, chci — pokud lze — je popsat.

Baví-li se dnešní děti tamní ještě jimi — nevím, než domnívám se, že ano, jelikož o jiné hračky, na př. kramářské, v krajinách těch je nouze.

J e ž e k.

Jakmile dostali jsme se ve statku babičce nebo jiné příslušnici domácnosti na koudel — prvá myšlenka naše byla na „stvoření“ ježka. Vzala se koudel, jež schumlala se v kouli zvící většího jablka. Na nejbližším poli otrhali jsme ovesná zrna (ovšem že s obalem jejich), a ta nasypali jsme do klobouku. Když byl klobouk ze čtvrtiny jimi naplněn, vhodili jsme do zrn připravenou kouli koudelovou a potřásali kloboukem, aby koule ona se otácela. Zrní nachytávalo se širším (těžším) svým okrajem do koudele, kdežto špička jeho trčela vzhůru. Když bylo na koudeli zrno vedle zrna, byla koule zcela podobna schoulenému ježku, odkudž pak jméno hračky samé.

Š i b e n i c e .

Hra a hračka, jež květla v době lusek. V olšoví uřízli jsme několik větviček, jež připravili jsme tak, aby měly podobu krátce příříznuté vidličky o dvou nožičkách. Takovéto vidličky upraveny čtyři, jež zabodli jsme do země vždy dvě vedle sebe a na ně pak, na obě zadní a obě přední, položeny proutky. Tím byla „šibenice“ postavena. Pak začala vlastní hra. Každý z hráčů narovnal na šibenici určený počet lusek a z jisté vzdálenosti jednou luskou házel na šibenici. Spadlé uhozením lusky byly výhrou toho, kdo ji shodil. Když všecky lusky se šibenice byly shozeny, „sázelo“ se znova.

¹⁾ Fl. Koudelka, „Die Donnersteine als Medicin bei den mährischen Slaven“ (M. d. anthrop. G. 1882, s. 156 a násled.).

Vlk (kolovrátek).

Pořízení této hračky bylo poněkud praečejší, ač ne námáhaté. Robena byla hračka tato v době užívání lískových oříšků. Lískový oříšek nožem byl provrtán na třech místech: na boku udělána malá dírka, na špičce a na straně protější vždy po dírce, ale větší. Když pak udělanými dírkami odstraněno jádro oříšku, připraven ze dřeva obyčejný roubík, tak silný, aby mohl být prostrčen oběma protilehlými dírkami, v nichž musil se zcela volně otáčet. Na roubík v oříšku zastrčený provlečením dírkou v boku přivázána silná režná nit. Roubík měl na jedné straně „hlavu“, to jest, byl méně ořezán, než dolejší část, aby nemohl z ořechu vypadávat, kdežto druhá strana byla špičata. Když bylo vše připraveno, nit navlečena a připevněna (nit byla libovolně dlouhá), zaraženo na špičatý konec roubíku jablko nebo brambor. Trháním niti otáčel se roubík s neobyčejnou rychlostí, způsobuje jemné vrčení, jako kolovrátek. Touto hračkou dovedli jsme se na pastvě bavívat celé třebas odpoledne.

Kostel v Hlinsku.

Sepsal JUDr. K. V. Adámek.

Když bylo zřízeno¹⁾ biskupství v Litomyšli, byl k němu r. 1350. připojen v dekanátu myšském též farní kostel v Hlinsku. V stol. XV. bylo v Hlinsku i ve výkonné farních obecích kněžstvo husitské. Z těch dob nejsou zachovány zprávy podrobnější,²⁾ teprv z r. 1573., 1586., 1599., 1610., 1620. jsou zprávy o jednotlivých kněžích.³⁾ Ještě r. 1624. bydlel v Hlinsku poslední nekatolický kněz. Roku 1624. byla zavedena duchovní správa katolická.⁴⁾ Kněz hlinecký obstarával

¹⁾ Zprávy o poměrech církevních viz v K. Adámka Chrudimsku a K dějinám Hlinska a okolí, v K. V. Adámka Pamětech o školách v okresu hlineckém a j.

²⁾ K. Adámek, K dějinám Hlinska a okolí str. 7, Chrudimsko 21, 68, 69, 74, Balbin Miscellanea V. 36, Codex iuris bohemici II. 217, V. 330, Jos. Štěpánek Archiv města Litomyšle (v programu tamní střední školy), Fr. Palacký Dějiny I. č. 2, str. 389 a j. — Roku 1573., 17. dubna: Kněz Jan Turnovský, farář z Jirčan, dán za faráře do Hlinska (M. S. arch. zemsk. Oeconom). — 1586., 30. července psal Tomáš Medron (? Mudroň) Slezan, farář hlinecký, do Prahy, i stýskal si zejména na neposlušnost svých farníků, kteří mu neodvědějí desátků a nechodí do kostela, a ba že i od nich jako nevěrců (ab illis tamquam apostatis) přílišně je pronásledován. V témež listě vzdal se beneficia. (Archiv arcibiskupský pražský, Registrata fasc. II 1580—96). — Roku 1599 připomíná se kněz Martin, r. 1610. Jan Straminides Bohdanecký, 1620. Václav Valentynedes Německobrodský, jenž jest snad totožný s posledním nekatolickým knězem hlineckým Václavem.

³⁾ K. Adámek, Chrudimsko 29, 35, 36, K. V. Adámek, Paměti v školách v okresu hlineckém 5, 6, 28, 126, Beseda učitelská 1879. str. 344. — V inventáři kostela hlineckého ze XVII. věku jsou zapsány ještě calices more haeretico.

⁴⁾ »Kniha pamětní pro Chrám Páně farní Hlinecký založená r. 1836,« str. 111 (v Hlinsku bylo od nepaměti farní beneficium, jedno z nejstarších a

zároveň správu v několika vůkolních farnostech. Není známo, bydlel-li výhradně v Hlinsku. Jisto jest, že, bydlel-li zpočátku v Hlinsku, záhy přestěhoval se do Skuče. Spojení Hlinska se Skučí ve správě duchovní skončilo po roce 1640. Dne 25. července téhož roku žádala Fr. hr. Berková, aby byl potvrzen zvláště farář pro Hlinsko a Ranu. Do těch dob byl jediný farář pro Hlinsko, Skuč a Ranu. Nebyla její žádost splněna, neboť ještě r. 1655 byl společný farář pro Skuč a Hlinsko, ale již r. 1662., 1664. a j. píše se o faráři hlineckém, jenž byl tehdy také správcem obvodu krucemburského. Roku 1673. patřily

nejrozsáhlejších v krajině, r. 1300.—1350 byl kostel již farním, pak za dob husitských bylo nepochybně obsazeno kněžimi kališnickými), 112 (1350, byl připojen k biskupství litomyšlskému), 113 (za Josefa II. k biskupství hradeckému instrumentem »Coelo se redditurus Servator noster« 12. ledna 1784. papežskou stolicí ratifikovaným [placetum regium ze 17. února 1784.], 114 (biskupským oběžníkem z 12. srpna 1784. bylo instrumentum 10. listopadu 1784. farářem J. Donhammerem v Hlinsku vyhlásheno), 115 (po vypuzení utrakvistických kazatelů nedostal zdejší kostel duchovního správce katolického vlastního, nýbrž byl s jinými obvody, se Skučí, jak svědčí nápis křtitelnice z r. 1628., spojen). —

K tomuto stručnému výčtu podstatných zpráv o beneficiu hlineckém připojuji tyto doplňky z archivu arcibiskupského pražského: Po roce 1624. (nikoliv asi roku 1600.) žádali purkmistr i konšelé a j. k záduši skutečskému náležející od vrchnosti své Františky Eusebie z Fürstemberku rozené Berkovny, aby jim kněz Jan Hájek Litomyšlský, jenž do Skuče z Hlinska před půl letem se přestěhoval, za správce duchovního potvrzen byl. Roku 1640., 25. července v žádosti v Praze dané prosila Františka hraběnka Berková arcibiskupského officiála za potvrzení Jana Kališe (Kalisiusa) za faráře v Hlinsku a Ranně, aby na místě jediného faráře, který fary ve Skuči, Hlinsku a Ranně zastává, i tento druhý do dvou míst prve jmenovaných byl dosazen. — Roku 1662., v září (Relat. cancell.) jednalo se v konsistorii pražské o farářích rochlickém, mikulovickém, polickém (Policensis? poličském) a hlineckém, kterým se kladlo za vinu, že jednak cizí manželky, jednak jiné podezřelé ženštíny za hospodyně měli. — Z r. 1664. je soupis důchodů fary hlinecké (consignatio reddituum parochiae Hlinecensis tam accidentalium quam substantialium annuatim parocho loci solvendorum). V též roce psal 9. února chrudimský děkan Pavel Žák (Ziák) »de compositione inita inter curatum Skutecensem et Hlinecensem«. — 1666., 20. února z Hlinska žádal Jiří Vincenc Palmer, farář hlinecký a krucemburský, kancléře arcibiskupského Jindřicha Meckenburgera o rozehodnutí sporu svého s farářem přibyslavským, jenž si vindikoval administraci v Ransku, kdež byla huť železná. — Roku 1666., 20. března Jiří Palmer, farář hlinecký a krucemburský, psal z Hlinska konsistorii pražské o haereticích, kteří žijí při pomezí moravském, a stěžoval si na faráře přibyslavského, že od farnosti krucemburské oddělil a ke kostelu sopotskému připojil Horní a Dolní Ransko se železárnou (*cum officina ferrea*). — Roku 1666., 22. března tvrdil Maxmilian Cukr z Tamfeldu, že bývala farnost hlinecká se skutečskou spojena, a žádal o spojení. — Roku 1667. odpovídal Jiří Palmer, farář hlinecký a krucemburský, konsistorii pražské na sítěnosti skutečského děkana Maximiliana Cukra. — Téhož roku (*de praes. I. dubna*) přimlouvala se Marie Alžběta hr. z Vrbna, rozená z Chynic, u arcibiskupa pražského, by byly farnosti hlinecká a skutečská spojeny. M. Malanotte působil u konsistorie pražské, aby byl farář z Hlinska odvolán a zase aby obě farnosti, jako druhdy bývalo, byly spojeny. — Z r. 1667. jest též v archivu arcibiskupském záznam, že byl r. 1625. vyzdvižen v kostele hlineckém jeden oltář. Záznam ten shoduje se s mým míněním, že po r. 1624. byl zase kostel zařizován pro bohoslužbu vyznání katolického. — Farnosti nebyly spojeny, neboť na př. dopis děkana chrudimského z 24. listopadu 1682. připomíná faráře hlineckého Jana Lecze a j. — Roku 1732., 27. října nařídila konsistorie pražská vikářům chrudimskému a vysokomýtskému, aby referovali o zamýšleném dalším rozdělení beneficia skutečského a beneficia hlineckého,

do farnosti¹⁾) hlinecké Hlinsko, Blatno, Hamry, Studnice, Vitanov, Kouty, Stan, Kameničky, Jeníkov, Chlumětín, Kladno, Dědová, Krouna, Mrákotín, Oflenda, Dol. Holetín, Horní Holetín, Vitanov, Srný, Svatka, Svatouch, Rybný, Rychnov, Otradov. K faře r. 1737. v Krouně zřízené byly přifařeny Otradov, Humperky, Rychnov a část České Rybné a j., k faře svratecké r. 1737. byly z hlinecké kolatury připojeny Svatka, Svatouch, Chlumětín, Cikánka, Křížánky, Milovy, Karlštejn, k včelákovské Babáky Dolní, k lokalii r. 1787. v Kameničkách zřízené byly od Hlinska odděleny Lhoty a Dědová a od Krucemburku Vortova, k ranské faře r. 1786. byly přiřaděny z obvodu hlineckého Horní Holetín, Dolní Holetín, Oflenda, Mrákotín, Kladno. Byly tedy na konci 18. věku ve farnosti hlinecké Hlinsko, Blatno, Hamry, Hamšík, Kouty, Medkovy kopce, Horní Babáky, Pláňavy, Srný, Stan, Studnice, Vitanov a Zalíbený. Roku 1784. byly připojeny kolatury hlinecká, svratecká a j. z diecéze pražské, k níž po zániku biskupství litomyšlského přináležely, zase k biskupství královéhradeckému.

Jak podání staré vypravuje, býval druhdy kostel hlinecký²⁾ ode dřeva (snad jen z části) a nestával na místě, na němž stojí kostel nynější,

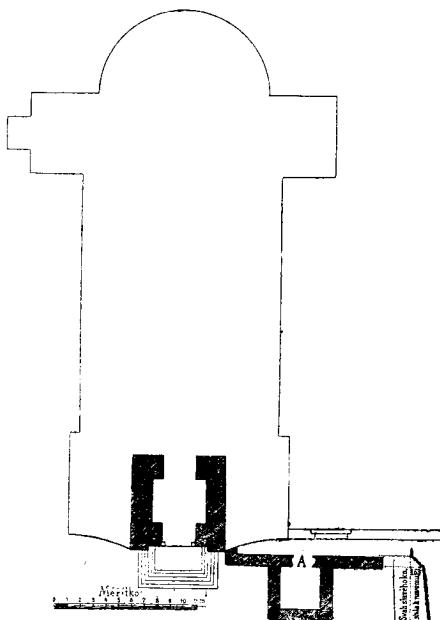
neboť si přál Štěpán hr. Kinský z Vchynic, by rozsáhlé kolatury tyto byly umenšeny. (Emanata z r. 1732.) — Roku 1762., 22. března psal hlinecký farář Fr. Blodík konsistoři o farnících z Dědové a Holetína, kteří asi před 20 lety byli pro kacířství husitské odsouzeni. — V archivu arcibiskupském jsou z různých let zprávy podobné, na př. 27. května 1728. Jan Bureš ze vsi Krouny, kolatury hlinecké, poddaný Štěpána hr. Kinského, v kostele hlineckém všech bludů kacířských se odrek i připovídá, lituje a zaříká se. Roku 1729, 10 ledna zase Tomáš Moučka z téže kolatury všech bludů kacířských při chrámu chrudimském se odrek, a, do klína církve katolické opět přijatý, zaříká se a zaklíná knihy bludné, kacířské v domě svém mít, čísti, čísti nechat, tajiti a kacířu nenavštěvovati, nepřechovávati, »tak zvanou večeři Páně nepřijímati atd.

¹⁾ Ve zprávě připojené do památní knihy fary hlinecké (z r. 1836.) praví J. Rojek, že dle katalogu duchovenstva byla fara hlinecká restaurována r. 1681, avšak poukazuje na zprávu děkana skutečského ze 6. ledna 1677.: »Non multo ante tempore illegitime dominium occupante comite a Fürstenberg divulsa est non tantum filialis ejus Graunensis cum 3 magnis pagis Grauna (!), Kladny, Diedowa et sacellum Otradoviense cum 4 pagis Otradov, Rychnov parte utraque et medio Rybny in eo etiam ab ipsa matre vicinius pagi Oflenda, Mrakotín et Holetín, quorum sepulturae Rannae peraguntur, abstracti et ecclesia Hlinecensi cum decimis pertinentibus omnibus coniuncti sunt.« Téhož roku psal hlinecký farář konsistoři arcibiskupské. Dle jeho zprávy kostel Narození P. Marie měl 3 oltáře. Kromě kostela hlineckého byly kaple (vlastní filiální kostely) v Otradově, Krouně, Svatce, Kameničkách a Včelákově. »Ad ecclesiam Hlinecensem spectant incolae et personae ad sacramenta habiles (a 12 aetatis anno) sequentes: Hlyneziuum incolae 79 (personae 434), Blatny 12 (59), Hammer 13 (129), Studnice 14 (72), Witanow 12 (73), Stan 10 (75), Holetin superior 28 (111) inferior 9 (25), Mrakotín 21 (93).« Památní kniha farní z r. 1836. str. 117. jmenuje k r. 1628. faráře (prvního katolického) Jana Hájka a jeho nástupce do r. 1681, i připomíná, že se neví, bydleli-li stále všichni v Hlinsku, neboť někteří obstarávali správu duchovní excurrente v Rané a Krucemburku. Táž kniha (a zajisté dle ní též katalog duchovenstva) dí mylně, že rok 1681. může být pokládán vlastně za rok založení (das eigentliche Stiftungsjahr der alten eingegangenen, nun reorganisirten Pfarre), avšak dovolává se nápisu, jenž jen svědčí, kdo r. 1681. stal se farářem (nikoliv p r v ý m) hlineckým.

²⁾ Památní hlinecká farní kniha z r. 1836. str. 259 (dle tradice, jež dosud (1836.) mezi měšťanstvem se zachovala, byl asi před 100 lety kostel starý dře-

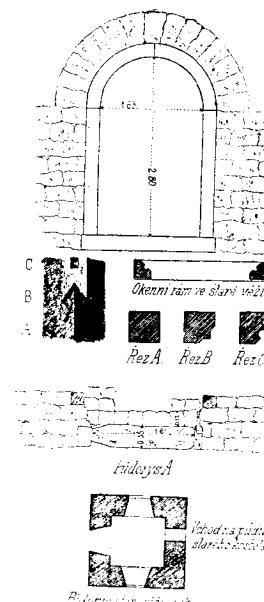
nýbrž jen částečně zasahoval v prostor budovy nynější (obraz 1.), částečně pak stál napříč přes hřbitov.

Pravdivost starého podání se úplně potvrdila, neboť byly při upravování prostory u kostela nynějšího objeveny v červnu r. 1887. základy starého kostela a v severní části nynějšího kostela i ve věži



Obr. 1. Základy starého kostela hlineckého
r. 1887. objevené.

Dle měření St. Šotka kreslil K. Beneš.



Obr. 2. Půdorys okna staré
věže kostelní.

zjistily se stopy staré stavby (obraz 2.). V pravé zdi v předsíni u hlavního vchodu kostelního jest výklenek goticky sklenutý, jenž jest hořejší částí dveří, jimiž se vcházel pod věží do lodi kostela starého, jehož podlaha byla mnohem níž než dlažba předsíně nynější, takže vchod starý nejméně do výše 1 až $1\frac{1}{2}$ metru je zasypán. Při schodech věžních po straně levé (jde-li se vzhůru) jest výklenek,

věný velmi sešlý a malý, zcela přestavěn, a to v polovici XVIII. století v letech 1733.—1745. Štěpánem Vilémem Kinským z Vchynic za faráře Fr. Ant. Prengle; 6337 zl. 44 kr. 2 d. (i s farou) stálý práce řemeslnické. Liber memorabilium ab anno 1754. str. 1: »Cum autem pie defunctus piae vitae, magnaeque famae, seniculus, P. Franciscus Antonius Prentz ecclesiam fundaverit et parochiam aedificaverit.« Zajisté byla aspoň stavba podnikána již před r. 1733. Svědčí o tom seznam, co na stavbu nového kostela od 1. září 1730. do konce prosince 1733. se vydalo materiálu.

jehož pozadí tvoří zeď staré věže, v níž jest onen vchod kostelní. Stará věž byla prostě vezděna v novou, totiž od základu sesilena. Zleva byly přistavěny schody na kruchtu, z prava schody na věž. V staré věži býaly asi dřevěné schody přímo ve věži nedaleko onoho vchodu. Nyní se jde na věž zvláštním vchodem vedle hlavního vchodu. Dosud jsou zcela dobře patrný stopy starého lešení zvonového a pod ním jsou okna z venku zazděná, ale z vnitřku zcela dobře zřejmá. Dobře jsou zachována jejich ostění. Byla patrně věž užší a také nižší než je nynější. Vůbec byl starý kostel menší než nynější. Že starý kostel stál napříč tak, že jeho hlavní osa od osy nynější byla o 90° odkloněna (tedy přes hřbitov), díl podání a potvrzuje i nálezy učiněné. Ve věži nynější jsou okna staré věže proti fáře, proti městu (do průčelí) a proti nynějšímu půdě, ale proti nynějšímu vchodu na věž není okno staré věže, neboť tamudy nepochyběně vcházel se na půdu staré lodi kostelní. Byla-li stará věž, jak se v nynější věži pozoruje, současně s kostelem starým vybudována, nebo bývala-li dřív vedle kostela nějaká zvonice samostatná, jako jest dosud u svrateckého kostela, nelež zjistiti. Pravděpodobno jest, že stará věž v té výstavnosti, jak se zachovala v nynější věži, jest z doby, kdy byl zakoupen veliký zvon r. 1520. ulity, anebo že v té době byla opravena a sesilena, aby táz velkých zvonů lépe snesla.

Roku 1887. byly objeveny též základy lodi starého kostela. Loď zasahovala do pravé strany prostory pod kruchtou nynější a na druhé straně na kus před kostel, jedna podélná zeď šla nynějším hřbitovem a byla patrna již před r. 1887., druhá s ní rovnoběžná byla objevena r. 1887. v prostoře před kostelem, a tu též přišlo se nedaleko před dveřmi hřbitovními na základy předsíňky kostelní.

Nynější kostel (obr. 3.) byl zbudován¹⁾ v 1. polovici XVIII. století v období r. 1730.—1745., a to budova do r. 1733. nákladem Štěpána hr. Vchynského a osadníků. Materiál, povozy a robotu opatřili zdarma majitel panství rychmburského a osadníci. Náklad peněžitý na stavbu kostela, márnice, hřbitova a fary (bez stodoly a stáje) byl celkem 6837 zl. 44 kr. tehdejších peněz, bez fary 5033 zl. 15 kr.

¹⁾ Památní hlinecká farní kniha z r. 1836. str. 260. (Nedaleko nynějšího kostela farního stával starý farní kostel. Ke kostelu [novému] je přistavěna stará zvonice.) Dle zachovaného extractu (vyjma materiál a povozy) bylo při stavbě kostela, zvonice, márnice a hřbitova zapláceno zednickým 1661 zl. 15 kr., tesařům 438 zl. 30 kr. 3 d., kamenníkům 470 zl. 59 kr., truhlářům 222 zl. 40 kr., zámečníkům 117 zl., cihlářům 385 zl. 28 kr. 3 d., za vápno 659 zl. 21 kr., mzdy lamačům kamene 158 zl. 6 kr., kovářům a za železo (vyjma železo zdarma dané) 132 zl. 45 kr. 3 d., sklenářům 254 zl. 20 kr., klempířům 23 zl. 40 kr., kotlářům 46 zl., za lněný olej 19 zl. 19 kr. 3 d., za červenou barvu 17 zl. 16 kr., malířům 15 zl. 30 kr., za nátěr střechy 3 zl., zvonařům 37 zl. 54 kr., za dubové fošny jen 9 zl., za cihly 22 zl., kolářům 2 zl., nádenníkům bez roboty 318 zl. 57 kr., různé vydání 16 zl. 3 kr. 3 d., celkem 5033 zl. 15 kr. 3 d. tehdejších peněz; při stavbě fary nové zapláceno zednickým 708 zl. 42 kr., tesařům 146 zl., klempířům 11 zl. 30 kr., za vápno 168 zl. 25 kr., truhlářům 137 zl., sklenářům 116 zl. 50 kr., zámečníkům 120 zl., kamenníkům 94 zl. 3 kr., hrnčířům 125 zl., mzda od lámání kamene 154 zl. 10 kr. 3 d., za klády 7 zl. 30 kr., za lněný olej, drát a j. 15 zl. 18 kr., celkem 1804 zl. 28 kr. 3 d., dohromady 6837 zl. 44 kr. tehdejších peněz.

3 d. Některé práce opravné konaly se ještě v letech 1760tých, tak r. 1767. a j. usazovány zvony a j.

Uprostřed věže visí zvon¹⁾ s nápisem dvouřádkovým gotským písmem, jehož slova byla proložena ozdůbkami: anno · domini · m^o ·



Obr. 3. Kostel ve Hlinsku.

v^e · xx^o · ad laudem · dei · omnipotentis · et · beate · marie · virginis
et · omnibus · sanctis · hec · campana · fusa · est · per · magistrum · da-
nielem · de montibus · cutinis · per · impenfis · dominorum · tocius ·

¹⁾ Památky archaeologické a místopisné I. 175, IX. 751, XV. 472—474. — Ve zprávě z 2. ledna 1677. se psíše: »Campanae in turri 4. Recondantur me- diocris aetatis fuisse campanulam in sacristia ruptam instar aenius pilei, quam »knižátko« vocabant, quae nescio quo iure aut autoritate in curiam pro con- flando cymbali transfusa est. Quomodo autem ecclesiae satisfactum est, nescitur.« Nápisy nynějších zvonů v památní knize farní z r. 1836. str. 261, 262, 264 nejsou přesné (viz též liber memorabilium, list 13.).

communitatis · civitatis · dicte · hlinésský · amen alešvia. Na straně k hřbitovu jest na zvonu Ježíš na kříži, v levo u něho Maria, v pravo Jan Miláček, na druhé straně (k městu) P. Maria s Ježíšem.



Obr. 4. Křtitelnice z r. 1628. v kostele hlineckém.

U okna jest pod hodinovým cimbálem malý zvon, jenž má nápis v hořejší části: Ad. Hiller's W^{we} & Sohn Brünn 1888, v dolejší: Sancta Barbara Virgo Martyra.

Na třetím (velkém) zvoně jest na straně proti schodům: ||+|S, proti faře: M^{RA}. Pod korunou se čte v latince jednořádkový nápis: IHESUS MARIA ET IGNATIUS GA WOLAM ZWUKEM SWEHO PANU BOHU KE CZTI A CHWALE GEHO A (NABIZIM) KAZDEHO

CZASU CZLOWIEKA SMRTEDLNEHO 1617. Za slovem MARIA je vložka podobná písmeně B a obrácenému ſ, kterou Brychta vyložil: OS—P, nejspíše je to zkomolené ET nebo A.

Býval též na věži malý zvon s nápisem: „1727. Goss mich Ignatius Drack zu Königgratz“.

Cennou památkou starého litectví je křtitelnice (obr. 4.) stojící v cyrilometodéjské kapli na třech štíhlých nohách, z nichž každá končí lidskou hlavou. Na víku křtitelnice¹⁾ jest nápis: LETA PANIE 1628. TOHO CZASV ZA SPRAWCZE CZIRKEVNÍHO KNIEZE IANA HAGKA LITOMISSLSKEHO PANA DIEKANA SKVTECKIHO A PANA FARARZE HLINECKEHO a kolem kotle je nápis: „letha p. 1628. dne 2. m. vnora slyta gest krzttitedlnice tato w nakladem p. tomasse nechvty prymasa miestys Hlinskym“ a kol dolejška se pokračuje: „a p. salomeny manzielky geho ke chti a chwale bozi a blahoslawene P. M. obietowana gest.“ Mezi oběma kruhy křtitelnice jest na jedné straně P. Maria, na druhé odznak (2 skřížené sekery širočiny), v levo písmeno: t, na pravo: n. (Začáteční písmena dárceva a snad odznak jeho zaměstnání.)

Farní kostel Narození Panny Marie jest velká budova prostranná. Hlavní oltář²⁾ pozlacený a dvěma anděly ozdobený má přiměřené pozadí s obrazem Narození Panny Marie, nad nímž jest menší obraz sv. Trojice. V levo v pozadí (hledí-li se k oltáři) jest socha sv. Vítá, v pravo sv. Václava (obr. 5.).

Po levé straně jest mezi lodí a presbyteriem kazatelna, na niž se vstupuje ze sakristie. Nejbližše u kazatelny (již v lodi) jest oltář Jana Nepomuckého, dále oltář sv. Kříže a nejniž oltář P. Marie. Naproti tomuto oltáři je oltář sv. Terezie, výše mezi vchodem hřbitovním a presbyteri je oltář P. Marie a nejvyšše oltář sv. Anny.

Naproti sakristii přilehá k presbyteri kaple³⁾ cyrilometodéjská s oltářem sv. Cyrila a Metoděje.

¹⁾ K. Adámek: K dějinám Hlinska a okolí, str. 25., Lumír 1859., str. 1004, památní kniha farní z r. 1836. str. 116, 263 (v níž není úplně přesný nápis). Křtitelnice váží 150 liber.

²⁾ Roku 1625. byl zřízen jeden oltář. Roku 1677. byly celkem tři oltáře v (starém) kostele. O oltářích nového kostela jsou některé poznámky též v památní knize farní z r. 1836., str. 260, 261, 264, 266. Oltář hlavní byl r. 1873. nově pozlacen. Nad ním jest obraz Narození P. Marie, jenž byl r. 1840. proveden dle starého již příliš sešlého obrazu spolu s menším obrazem Nejsvětější Trojice Jenem Vorlíčkem z Jablonného nákladem patrona. Oltář sv. Kříže byl zřízen r. 1771., byl r. 1842. z dolní části chrámu přenesen na nynější místo, nyní jest oltář tento zcela nový, též protější oltář P. Marie je zcela nový. Oltář sv. Terezie, malovaný Jenem Novotným, má na obraze nápis: „Nákladem Martina Tůmy, městana Hlineckého a obstarání Jozefa Tlustého za času duchovního řízení Karla Křepinského biskupského Vikariátu Tagemnjka 1829.“ Oltář Jana Nepomuckého byl r. 1862. obnoven nákladem Jana a Kateřiny Jamborových a oltář sv. Anny ze sbírek Josef Papáček, akademický malíř z Chrudimi, maloval oba obrazy na tyto dva oltáře.

³⁾ Naproti sakristii bývala původně v (novém) kostele kaple sv. Kříže, v níž byl na oltáři obraz Ukřižovaného na plechu malovaný od hlineckého malíře Jana Sokola. Filip hr. Kinský, jenž častěji do Hlinska přijízděl, dal si z této kaple zřídit oratorium, do něhož se vcházelo ze hřbitova a jež pak bylo (na památku 1000letou příchodu slovanských apoštólů sv. Cyrila a Metoděje



Obr. 5. Vnitřek kostela hlineckého.

Pod kruchtou jest po pravé straně od hlavního vchodu Boží hrob („Největší žalost“), po levé straně Betlem („Největší radost“).
Varhany jsou z r. 1776. a 1777., byly opraveny roku 1833., 1860. a j.¹⁾.

na Velehrad změneno v kapli cyrilometodějskou (za faráře P. Petra Neděle se svolením konsistorce ze 4. září 1862. č. 7133), dvěře vnější byly zazděny a byl zřízen oltář, jehož obraz sv. Cyrila a Metoděje maloval Jos. Papáček. V kapli visí též obraz starobylý sv. Jana Křt. velmi již sešlý.

¹⁾ Roku 1677 »ecclesia Hlineicensis habet 2 calices, 2 portatilia, 2 missalia, urceolos duplices, casulas 7, albas 3, monstrantiam ex cupro, ciborium

Kromě několika korouhví k processím jsou v kostele cechovní praporce: řeznický (červený s obrazem pohřbu sv. Václava a jak v hradbě trojvěžné, nad níž se anděl vznáší, prosekávají řezníci vraty vjezd Janu Lucemburskému do Prahy; nad praporem v kovaných ozdobách jest lev se sekerou), tkalcovský (modrý s obrazem sv. Trojice a na druhé straně s obrazem P. Marie, kteráž stojí na měsíci hadem ovinutém; nad praporem jsou na žerdi: 3 člunky), ševcovský (modrý s obrazem sv. Kryšpína a Kryšpiniána, na druhé straně: Narození P. Ježíše; na hoře v kovových ozdobách: botka), hrnčířský (zelený s obrazem prarodičů pod stromem [po straně přimalován hrnčíř] a na druhé straně s obrazem sv. Floryána; nahoře v ozdobách: džbán; na praporci se čte: „Nákladem dobrodinců téhož spolku. Roku 1872.“), prapor „rajscechu“ (tmavězelený s obrazem sv. Václava na koni, na druhé straně: Karel IV. dává cechům práva; nahoře v ozdobách: sedlo, kolo a jiné odznaky), krejčovský (červený s obrazem: Nanebevzetí P. Marie a s nápisem: Léta Páně 1850, na druhé straně jest jejich patron, jemuž pomáhá anděl stříhat sukno, doleji vymalovány nůžky), pekařský (šedivý, obraz: sv. Václav stojí, na druhé straně: Nasycení 2 rybami a několika chleby; nápis oznamuje, že tento prapor jest vyzdvížen z nákladu počestného cechu 1851.; nahoře nad žerdí: lev s amprellí a nad praporcem v ozdobách: rohlík a houska). Některé obrazy byly obnoveny. Na starém školním praporečku je svatý Marek a na druhé straně pod znakem města nápis: ZRIZENY Za P : M : RYBICZKY T : Č : PURKMISTR T : Ca : G : P : J : HORNIKA, výše jest: D : 5 : Juny R. 1814. Na jedné straně hrotu žerdi je vyryt uheršský znak, na druhém P. Maria.

Kostel je vysoký, vesměs dlážděný, v presbyteriu klenutý, v lodi se stropem rákosovaným. Mezi dlážkami kamennými leží náhrobní kameny již vyšlapané.¹⁾

Před kostelem byla (v XVIII. století) v levo od farské cesty vystavěna kaplička sv. Anny,²⁾ jež v letech 1880tých shořela a pak byla rozbořena.

inauratuum, baptisterium ex stanno, vascula pro aqua benedicta 2, candelabra ex cupro 2, ex stanno 9, calices more haeretico 2, pixides argenteas pro chrysmate 2, mappas pro altaribus 6, corporalia 7, stropholia diversa 12. V letech 1860tých byly 2 monstrance, jedna stříbrná, jež r. 1809. byla příspěním měšťanů hlineckých vyplocena (list. c. k. odvodní komise z 1. května 1810.) a druhá poštříbená, jež byla v kostele do r. 1866. Na místě této monstrance byla r. 1867. koupena nová pozlacená mosazná monstrance. Roku 1865. daroval zpěvácký spolek „Svantovít“ na památku svěcení praporu 28. srpna 1864. konaného litou lampa stejněho tvaru, jako jest hlavice praporu, již pracoval pasíř hlinecký Karel Homolka. Roku 1873. byla opatřena nová křízová cesta, pozlacený lustr, nová lampa před hlavním oltářem z darů dobrodinců.

¹⁾ Roku 1783., 1833., 1848., 1873., 1877., 1885. byly provedeny různé stavební a pokrývačské opravy.

²⁾ Kdy kaple sv. Anny byla vystavěna, neví se. Gubernijním nařízením ze 30. prosince 1794. byl kapitál této kaple připojen ku jméní farního kostela hlineckého. Kaplička tato stála v levo od cesty kostelní poblíž plotu farní zahrady mezi křížem a schody, jež jsou po stráni ke kostelu, a byla v letech 1880tých po ohni zbořena. — Roku 1744. a 1861. byl rozširován hřbitov. Roku 1787. bylo nařízeno, aby bylo pochováváno v plátně. V Hlinsku se tak

Roku 1744. stavěl se větší hřbitov. Nyní jest zřízen hřbitov obecní rozšířením hřbitova směrem k dráze železnej.

Stará fara¹⁾ stávala blíže k městu při farní zahradě. Dle podání bývalo na místě, kde jest nynější fara, stavení, v němž majitel panství a j. bydlili, když do Hlinska přijeli. Nynější fara byla vy stavěna v I. polovici XVIII. věku (před r. 1754.). Před farou bývala vedle studně dřevěná světnice pro kaplana, jež byla stržena, a kaplanka v stavění farním zřízena.²⁾

Příspěvky místopisné.

I.

Třeboň.

Regesta listin XV. a XVI. věku, uložených v archivu města Třeboně.

Podává *Theodor Antl.*

1436., 16. července, v Třeboni. — Brus ze Zahrádky, t. č. hejtman v Třeboni, Jan z Kozího, kněz Jakub, přijmí Chlupáč, farář Štěpánovský, a Kuneš, rychtář Třeboňský, dosvědčují, že opat Třeboňský postoupil městu i lán při rybníce Velfle u Brílic, jehož jednu polovičku užíval Jan zahradník a druhou Tlačísvět, a z něhož platili ke klášteru ročně dohromady 80 grošů 19 denárů, k panství 2 groše a pojistebný oves.

pochovávalo od sv. Martina až do jara. Roku 1861. byla vystavěna nynější mánice a uprostřed hřbitova byl postaven kamenný velký kříž. Před kostelem byl od r. 1738. dřevěný kříž missionářský. Roku 1873. byl postaven z daru kamenný kříž mezi kaštanými před kostelem. Schody kamenné po kopci ke kostelu byly r. 1876. rozšířeny.

¹⁾ Starý farní dům byl vede hřbitova, byl r. 1677. dosti sešlý. Fara nynější byla vystavěna současně s nynějším kostelem (viz památní knihu farní z r. 1836., str. 259) za faráře P. Prentze (táz kniha str. 341, liber memorabilium farní, sur. 1). Hospodářské stavby byly přestavěny r. 1759. za faráře P. Blodika, jenž též zahradu zřídil (liber memorabilium, list 5. a též list poslední). Hospodářské stavby (mimo přívoz a robotu stály 434 zl. 21 kr. 2 d. tehdejších peněz a byly zaplaceny z nákladu kostela. Stavba fary stála záduši 1804 zl. 28 kr. 3 d. Za faráře P. Horníka byla dřevěná kaplanka zbořena (pam. kniha farní z r. 1836., str. 342). Roku 1844., 1868. a j. byly provedeny různé stavební opravy fary. — O objevení základu starého kostela r. 1887. viz též notici Kostel Narození Panny Marie v Hlinsku. (Český Východ 1887, číslo 27. ze dne 9. července.)

²⁾ Obrazec 1. znázorňuje základy starého kostela, pokud byly objeveny při pracích 27. a 28. června 1887. konaných. Obrazec 2. znázorňuje okno starého kostela a ostění okna a j. Oboje kreslil dle nárysů p. St. Sotka, tehdejším učitelem hlineckým, provedeného Karlem Benešem z Hlinska, jenž též kreslil obraz tvrze hlinecké na str. 106. Časopisu Společnosti přátel starožitnosti českých 1896. Polohopisný plán na str. 107. a půdorys tvrze na str. 108. jest dle náčrtu Stanislava Sotka. — Ostatní obrázky kostela jsou dle fotografií p. Vlad. Sekery a P. J. Žitka. — V příloze znakové k č. 4. Časopisu Společnosti přátel starožitnosti v statku Hlinsko má znítí nápis pod pečetí: Nejstarší zachovaná pečeť města Hlinska z doby před r. 1583. Nelze zjistiti rok, kdy pečetidlo bylo zřízeno, neboť pečetidlo, na němž zajisté v prostoru za slovem HLINSKI byl rok vyryt, se nezachovalo, a v pečeti zachované letopočet není již zřetelný.

Svědci: Pešík z Bělé, Bohuněk, písář Třeboňský, Pleva z Himpnanu a magister Martin.

(Německý translát z prve polovice 17. věku.)

1439., 28. března, — Oldřich z Rožmberka určil k vyřízení několika sporních otázek mezi knězem Janem, opatem Třeboňským, a radou města Třeboně kněze Zikmunda, opata Vyššího Brodu, kněze Mikše, kazatele Krumlovského, Brusa ze Zahrádky, hejtmana v Třeboni, a Litvina z Nemyšle, purkrabi na Chúsnice. Spor ten se týkal: dělání sladů a vaření piva v klášterních vsích, plavení dříví v příkopě za Opatovicemi, dlouhého mostu, odumrtí, mlýna v Opatovicích, Nového dvora, domu panny Herky, a bláta pod klášterem.

(Orig. Vidimus ze dne 25. června 1653.)

1470., 16. října, v Krumlově. — Jan z Rožmberka, nejvyšší komorník krále Česk., prodal 7 kop gr. ročního platu ve vsi Neplachově, (který odváděli tito lidé: Bican z $\frac{3}{4}$ lánu i kopu 2 groše a peníz, Ješek z $\frac{1}{2}$ l. 41 gr. 3 p., Tvaroh z 1 l. 82 gr. 5 p., Thuořek z $\frac{1}{2}$ l. 41 gr. 3 p., Dedlík z 1 l. 82 gr. 5 p., Hron z $1\frac{1}{4}$ l. 1 k. 43 gr. 3 p. a Fencl 6 gr. a peníz) — pí. Anně z Udešic, vdově po † Petrovi Maksantovi, za 70 k. gr. Tento úrok per 7 k. chce sobě jmenovaná Anna do své smrti sama vybírat, po jejím úmrtí mají ale plat vybírat purkmistr konšelé Třeboňští a mají jej nakládat na chudé lidi, jakož jim to o předčeřené Anny a nebožky Ondráškové Kráječové poručeno a svěřeno bylo.

Svědci: Jarohněv z Úsuší, Zdebor z Kozího, t. č. hejtman v Třeboni, Kunáš z Machovic a Jan Baba z Chotěmic.

(Orig. perg. s 5 visutými, dobře zachovanými pečetmi)

1477., 30. září, — Opat Marek, převor Ondřej i vešken konvent kláštera Třeboňského doznaváji, že Mikuláš Řehořovic, městěnín Třeboňský, zakoupil $1\frac{1}{2}$ kopy gr. ročního platu ve vsi Mladošovicích, a sice: na Bohuslavovu 1 k. a na Jankové vdově $\frac{1}{2}$ k. a že daroval tento plat klášteru Třeboňskému, tak aby žáci, kteří budou u veliké dny čisti žaltář, dostávali $\frac{1}{2}$ k., a ze 4 žáčků, kteří zpívajíce budou choditi před tělem božím, když kněz půjde k nemocným, aby každý dostal z penize každý týden. Pakli by však některý týden nezpívali, nemají dostati ničeho, a má kněz opat kupovati za ty zadřázelé částky komže a kuklice.

(Orig. perg. — 2 původně přivěšené pečeti, totiž opatova a konventska schází.)

1480., 23. února, v Krumlově. — Vok z Rožmberka uznává dle výroku města Budějovic za právo, že obyvatelé předměstí Třeboňského nejsou oprávněni pivo k prodeji vařiti, slady dělati, pak remesla i jiné obchody provozovati.

(Orig. perg. s dobře zachovanou visutou pečetí.)

1480., 22. srpna, v Praze. — Král Vladislav dovoluje na žádost p. Voka z Rožmberka městu Třeboni, by smělo odbyvati výroční trh na sv. Filipa a Jakuba po sedm dní.

(Orig. perg. s visutým velmi dobře zachovaným králov. majestátem)

1483., 7. srpna, — Vok z Rožmberka a jeho zástupce Jan z Trnové, t. č. hejtman panství Třeboňského, souhlasí se smlouvou, uzavřenou mezi opatem Markem a obcí Třeboňskou: o dům zádušní vedle sadu kněžského v Třeboni, a o rybník znova udělaný na gruntech Břilických.

(Orig. Vidimus na pap. d. d. 17. prosince 1644, a Orig. Vidimus na perg. d. d. 2. července 1653.)

1505., 4. března, — Vok z Rožmberka daroval Třeboňským 2 rybníky: na Vysokém Boru a na Zářebí na vydržování trubače pověžního na věži klášterské.

(Orig. perg. s 2 visutými pečetmi, totiž p. Voka z Rožmberka a p. Jana ze Švamberka.)

1505., 4. března, v Třeboni — Vok z Rožmberka dovoluje měšťanům Třeboňským, aby mohli bílé pivo k obci budoucně a věčně vařiti, a z toho užitku svoje město opravovati.

Svědek: Jan ze Švamberka a na Strakonicích.

(Inserováno v pozdější listině d. d. 27. ledna 1513.)

1513., 27. ledna, na Krumlově. — Petr a Oldřich z Rožmberka obnovují a potvrzují Třeboňským čtyři listy, dané dne 17. března a 8. září 1376, 18. dubna 1395 a 4. března 1505, a týkající se: obdarování města právem královským, lanů a podsedků v Břilicích, zahrady neb štěpovny před městem proti hradu ležící, svobody vaření bílého piva k obci na opravu města, nápadu a konečně radnice.

(Orig. perg. se 2 krásnými visutými pečetmi.)

1513., 4. listopadu, ve Dvorci. — Oldřich ze Dvorce prodal Dorotě z Hřebene roční úrok v Újezdci, a sice: na Sladovi 40 gr. m., na ... yanovi též 40 gr., na Linhartovi také 40 gr. a na Šinoglovi 30 gr. za 63 kop m.

Svědci: Jindřich Sudlice z Jívovice, Václav Probošt ze Zhoře a Mikuláš z Keblan.

(Orig. perg. s 3 visutými pečetmi, velice vetchý.)

1519., 16. května, v Krumlově. — Petr z Rožmberka schvaluje dodatečně purkmistru a radě města Třeboň, že sobě „čtyři rybníky nové u Břilic ve svých vlastních obecních dědičnách a gruntech na svou náklad udělali, z kerýchž první slove v Trávnicích u samé vsi, keráž slove Břilice, pod svým starým rybníkem, druhý pod rybníkem kněze opatha a kláštera Třeboňského pod Velfslí, třetí na Hánových stružkách, z keréhož stoka do jich druhýho nového rybníka jde, kdež slove pod Velfslí, a čtvrtý malý rybníček, kterémuz řiekají Tisi, a za dlúhem mostem dva malá rybníčky nová, jeden na boru na Koutech, a druhý na Smichově. A při tom že jsou též za týmž dlúhem mostem vykoupili od Blažka Zemaná, měšťána Třeboňského, dědinu, louky, pastviště a něco lesouov s několika rybníčky malými vo jedné hrázi, tak jakž to tyž Zeman držel a toho užíval, tu kdež slove Hradček.“

Dále jim (Třeboňským) dal „místo, konec Opatovické hráze proti mlýnu v Opatovicích“, na kterémž jsou sobě dva haleře udělali, a svolil, aby jim na ty dva haleře byla pouštěna voda z příkopa, kteráž se nad týmž mlýnem Opatovickým do téhož rybníka Opatovického vede. Konečně je zůstavil „při těch dvou haleřích roubených v hrázi pod stavem za Břilicku branou, keréž jsou sobě již před dávným časem na obecní groš udělali“, určil, že z těch rybníků a haleřů žádného poplatku dávati nemají kromě z již jmenovaného Hradečku, a stanovil, že nemají z toho nikdy ničeho odprodati.

(Orig. perg. s krásnou jezdeckou pečetí p. Petra.)

1519., 3. listopadu, v Krumlově. — Petr z Rožmberka dal Štěpánovi,!) fišmistru svému na panství Třeboňském, zahradu Roháčovskou za Ličovským mostem, v kteréž jest ještě starý rybníček, a k tomu ty všecky grunty okolo té zahrady. Mimo to mu dovolil, by si na své rybníčky potřebnou vodu pouštěl, neméně i v lese „Tykalka“ chvoj i kůly sekal a zemi i drn bral.

(Orig. perg. s krásnou visutou pečeti.)

1520., 23. dubna v Krumlově. — Petr z Rožmberka postupuje špitálu Třeboňskému za dvůr ve vsi Chlumu, koupený dne 19. srpna 1399 od pana Jindřicha z Rožmberka, poněvadž on, Petr z Rožmberka, ves Chlum i s tím dvorem p. Kunrátovi Krajíčovi z Krajku za ves Cep frajmarkem byl postoupl, 5½ jitru luk jítrných okolo širokého Modříči pod Stříbcem blízko od dvoru Beneše Leštiny, 6 jiter od Vincence, písáre z Třeboň, 6 jiter od Urbana písáre a 2 jitru od Štěpána sladovníka, z nichž z každého (jitra) platívali dříve při sv. Janu Křtiteli i gr. č., — v úplné vlastnictví.

(Orig. perg. s visutou krásnou jezdeckou pečetí p. Petra.)

1525., 16. září, v Krumlově. — Jindřich z Rožmberka přistupuje na prosbu měšťanů Třeboňských: Mikuláše Mráze sladovníka, Havla soukeníka, Blažka Zemana, Jiříka Slepíčky, rotmistra a krejčího, Vojty tesaře, Kříšlana ševce, Matěje Bilka ševce, Mikuláše kováře, Štefia uzdáře, Hány sladovníka, Matouše řezníka, Jana postřihače, Volfa Leksy pekaře, Vincence z rynku, Prokše sladovníka, Štastného krejčího, Baltazara kramáře a Mikuláše Hrdého sládká, a povoluje jim, aby si „u velikým zemním našim haleři v Třeboně za Břilicku branu konec mostu v týmž haleři vedle hráze (mohli) 26 haleřov nadělati“, však pod tou vý-

!) Totiž známý Štěpánek Netolický.

minkou, aby hráz při panském zemném haleři se nalézající opravovali a po ni vozy ani koňmi nejezdili.

(Orig. perg. s visutou pěknou pečeti.)

1526., 6. srpna. — Petr z Rožmberka prodal 3 kopy ročního platu ve vsi Rankově na lidech: Martinovi, Velkovi, Vajsovi a Janovi, dále $\frac{1}{2}$ kopy v Jedovařích na Ondrové, a konečně roční plat na Martinovi a Šinoklovi v Újezdci, Přibikovi Čakovci z Bohušic a na Čakovci za 75 gr. Č.

Svědci: Václav Metelský z Felndorfu, Bohuslav Vítka ze Rzavého a Petr Doudlebský z Doudleb.

(Orig. perg. s i visutou pečeti Bohuslava Vítka, dvě druhé schází.)

1534., 5. června. — Petr z Rožmberka a kněz Jan, opat kláštera Třeboňského, vypovídají v rozepří obce Třeboňské s vesnicí Břilicemi, že měšťané Třeboňští mohou na domu, který slove „bašta“ pod rybníkem ve vsi Břilicích, člověka vsaditi k své pořebeč, jenž si bude moci chovati i svini, 2 vepříky a 4 kusy hovězího dobytka, a dobytek ten bude směti pouštěti do stáda obecního, jenž však za to při opravách mostů neb jiné práce bude povinen s Břilickými každoročně 2 dny pracovati, — naproti tomu však že chtějí Třeboňští od rybníka Břilického upustiti.

(Orig. Vidim, na papíře d. d. 25. června 1533.)

1535., 23. června, na Chvalkově. — Pavel Pěkník z Kvasejovic a na Chvalkově, Voldřich Mezenský z Mezného a na Mnichu, Vondřej Mezenský z Mezného a v Bořetině a Pavel Vlaskaj ze Syonu, t. č. úředník na Stráži, zapisují se obci městečka Deštného v 16 kopách a 9 gr. č. dluhu.

(Orig. perg. se 4 visutými pečetmi.)

1536., 1. listopadu. — Heřman ze Zásmuk a na Zvíkovce dovoluje svým poddaným ze vsi Zvíkovce, by mohli se svým majetkem za živa i na smrtelné posteli volně pořizovati, odpouštět jim povinnost forování „v mili bliže a vzdáli“, stanoví, kdyby z několika sester některá řádně a poctivě se nezachovala, ta že žádného práva na dědictví po otci a jiných přátelích mít nemá, a vzdává se práva nápadu.

Svědci: Voldřich Pouzar z Michnic a na Cuknštejně, Beneš Dubenský z Chlumu a na Dubném a Bohuslav Kunáš z Machovic a na Machovicích.

(Orig. perg. se 4 visutými pečetmi.)

1536., 21. listopadu. — Obec městečka Deštného postupuje dlužní úpis, vystavený p. Pavlem Pěkníkem z Kvasejovic dne 22. června 1535 z stvrzený p. Voldřichem Mezenským z Mezného a na Mnichu, p. Vondřejem Mezenským z Mezného a v Bořetině a p. Pavlem Vlaským ze Syonu, t. č. úředníkem na Stráži, znějící na 16 kop 9 gr. Č., p. Václavovi Špuléřovi z Jiter.

Svědci: p. Jan Volbram ze Štěkře a na Brandlíně a Jaroslav Protivinský z Pohnání a v Kvasejovicích.

(Orig. perg. se 2 visutými pečetmi; pečet Jana Volbraha schází.)

1538., 10. srpna, v Krumlově. — Jošt z Rožmberka stvrzuje cechu řeznickému v městě Soběslavi dřívější jeho svobody a obdarování.

(Opis ze 17. věku na papíře.)

1538., 8. září, v Třeboni. — Ondřej Dvořecký ze Dvorce postupuje list d. d. 24. dubna 1538, znějící na 1750 kop gr. Č., který měl od p. Hendrycha a p. Jana ze Šamberka a na Bechyňi, a v kterémž byli rukojmími: Wolf Krajíř starší z Krajků a na Landštejně, Jan mladší z Říčan a na Obděnicích, Václav Kekule ze Stradonic, Wolf Hozlauer z Hozlau a Voldřich Španovský z Lisova na Želči, p. Petrovi z Rožmberka.

Svědci: Ctibor Drachovský z Drachova a na Komářicích a Petr Doudlebský z Doudleb, t. č. purkrabí na Třeboni.

(Orig. perg. s i visutou pečeti s legendou: sig. Venceslai Spulirz de Giter; druhé 2 pečeti scházejí.) (Pokračování.)

II.

Z archivu města Rovenska pod Kamenici.

Zprávy o vsech okolních.

Dr. J. V. Šimák.

Václaví, 1499., 3. dubna. Jindřich z Valdštejna a na Skalách nad Jizerou dává Janatovi dvůr ve vsi Václaví, popluží, rybníčky, luka a užívání vody, tekoucí s Kozákovou.

Opis nesprávný ve vidimus z r. 1579. Vítě Šonského, orig. nenf.

Já Jindřich Štastný z Waldštena a na Skalách známo činím tímto listem obecně přede všemi lidmi, kdež čten nebo čtouce slyšán bude, že sem dal opatrnému muži Janatovi a jeho dědicům a budoucím dvůr a srub (?) na Václaví s tím se vším poplužím, což k tomu dvoru a popluží přísluší a jiného nic (?), s rybníčky těmito, kteréž nade dvorem tím leží a s lukami tu, kteréž nad hrází rybničnou leží, a druhé louky, kteráž v rybníce leží, té užívati má tajž Janata jeho dědici a budoucí bez všelikteraké mé překážky i mejch dědiců a budoucích a to podtud, pokudž se tím rybníkem nezatopí, kterýž jest nade vsí, a zahrady té také užívati má, tak jak se jest bylo Václavovi sladovníku odešlo (? snad: odečtlo) a lesův těch také užívati má, tak jak se jest témuž Václavovi odešlo, toho všeho již psaný Janata užívati má a jeho dědici a budoucí bez všelikteraké překážky mé i mych dědiců a budoucích, a týž Janata jmenovanéj má mi platiti, aneb jeho dědici a budoucí mně i mejm dědicům a budoucím a to rozdílně, totiž na sv. Jiří půl třetí kopy mišenský a na sv. Havla 3 kopy m. a na vánoce IIII force ovsa a IIII slepice a tím platem svrchupsanej bude mně povinnovat platiti týž Janata aneb jeho dědici a budoucí, mně i mym dědicům a budoucím budoucně věčně. A týž Janata bude moci užívati té vody, kteráž teče vod Kozákova, na rybníky své, tak jí bude moci užívati podtud, pokudž by byl v držení toho dvoru aneb jeho dědici a budoucí, tak jakž sem já sám užívai svrchupsanej Jindřich Štastnej z Waldštejna a na Skalách. A tajž Janata aneb jeho dědici a budoucí budú modi tyž dvůr s tím se vším příslušenstvím, jakž sám má, prodati, změnití, učiniti jako svejml vlastním dědičejnem pod týž plat svrchu psané. A toho myho dání já nahore psané Jindřich Štastnej z Waldštejna a na Skalách svou sem pečet přirozenou dal přivésti k tomuto listu a pro lepší svědomí toho připrosil sem urozeného pána, pana Jana z Waldštejna strejce svého a slovutných vládyk, pana Mikuláše Tisty z Libštejna a pana Mikše Horšína ze Spyty, aby své pečeti dali přivésti k tomuto listu vedle mne, sobě beze škody. Jenž jest dán a psán na Skalách v outerý v hody velikonoční před sv. Ambrožem leta božího tisícího štyřstarého devadesáteho devátého.

Nejstarší kniha, I. 57.

Borek, 1627., 13. ledna. Jiřík Jeník Zásadský koupil živnost Kubánkovskou v Borku od Adama Dražila za 230 kop, a 6. července přikoupil roli „na Borecku“ s ovsem na stojatě od Jana Brožka z Rovenska za 22 kop. Regent fridlandský svolil tomu trhu. Na gruntě seděl Václav Mazánek, poddaný ze Žernového, drže živnost po ženě své, dceři Kubánkově. Roku 1629. ujal se gruntu Jeník sám. Roku 1630. doplatil grunt a 23. listopadu přikoupil novou louku vedle polí na Borecku, kudy jezdí se od Borku k Štěpánovicům a loučku „v dolích“ od Jak. Kroupy ze Štěpánovic za 21 kop m.

1648., 22. ledna. Odhad gruntu páně Jeníkova v Borku.

Na poručení vrchnosti ošacován grunt pustý právem hraničným¹⁾ pana Jiřího Jeníka Zásadského z Gempendorfu ve vsi Borku se vším

¹⁾ O právu hraničním v někdejším kraji boleslavském psal professor Fr. Bareš v Č. Č. Musea 1896. Tam jsou doklady, že právo hraniční rozsuzovalo

příslušenstvím, tak jakž ho sám v držení byl, za summu 115 kop gr. Závdavku 7 kop 30 gr. Kladení peněz gruntovních každoročně po $7\frac{1}{2}$ kop gr. až do vyplnění summy nadepsané. Přídavků žádných není. Kterýžto šacuňk ve věci a při vůli vrchnosti naší milostivé se pozůstavuje. Při kterémž byly osoby tyto níže psané. Správa městečka Rovenska, p. Arnošt Bubák, primas, p. Matěj Bušek, Jiřík Kovář, Matěj Příhonský, Simeon Bohdanecký. Z rychty žantovské: Jan Stěhulka, Jakub Horák, Jan Kolář, Jan Bouslavský. Z rychty tatobitské: Adam Mazánek, Jan Kovář, Václav Ptáček. A sepsán skrze mne Bernartha Radvanovského písáre radního městečka Rovenska i také pečeti téhož města upočetěn.

Manual rovenský z r. 1640., f. 39a.

Ktova, 1639., 25. ledna. Kristian z Valdštejna na Samšině, Družcově a Křenovech prodává paní Johanně Hubrykové, rozené Klusákové z Kostelce od statku svého křenovského tří kusy louky ležící na místech rozdílných pode vsí Ktovo u mezi pozemky paninými, za 231 kop 25 gr. 3 d. mř. hotově zaplacené. Kterákoli strana může vložiti trh ten ve desky zemské. Svědkové: Jan Bernard Kelbich z Ostrychu a v Libunci, Jan Oldřich Gerštorf z Malšvic a na Drště-kryjích, Jiří Jaroslav Štos z Kounic na Mladějově, Jan Vilím Unanos z Lozina na Březně Soboteckém.

Zapsáno 16. listopadu 1660. v manualu rovenském z r. 1640.
pag. 128.

Žernový, léta 1648., 21. ledna. Odhad gruntu p. Mik. Jeníka z Gemsendorfu.

Z poručení vrchnosti ošacován grunt právem hraničným pana Mikoláše Jeníka Zásadského z Gemsendorfu ve vsi Žernovým za summu 150 kop gr. Závdavku $17\frac{1}{2}$ kop však rozdílně při zápisu 10 kop gr. a v roce pořád zběhlým $7\frac{1}{2}$ kop g. Kladení peněz gruntovních každoročně po 6 kop g. s přídavky těmito. Žitta na ozim setého však pozdě a špatně zadělaného a větším dílem na 2 brázdy po 25 korc. Voklepi žitných 20 mandel ječmenu, kterýž vedle proby po 1 v. vynáší 7 mandel, hrachu 4 vozejky a vykve z vozy. Ovsy, z kteréhož nic více nežli 3 mandele po 3 v. se namílatit může 9 mandel. Od věci hospodářských, půl vozu okovaného, druhého pak půl polámaného, však díl ze železa, při něm pluh ze železa dosti bídny, brány se 30 hřebíky, stolice řezací bez kosífe, sekera kladná potlučená, kopáč i a stůl 1. To se všeckno k té živnosti na tu summu nadepsanou přidává a pakli by dříve ty svršky mimo osení k rozptýlení přišly, nežli by kupec na týž grunt dosazen byl, tehdy za ty svršky 10 kop sraziti se má, a ten grunt pusty s tím vej-sevkem na ozim setým za 140 kop gr. kupujícímu se zanechá. Což vše v moci a vůli vrchnosti milostivé se pozůstavuje.

Při kterémž byly osoby tyto: správa městečka Rovenska, pan Arnošt Bubák, primas, p. Matěj Bušek, Matěj Příhonský, Thobiaš Podtejský, rychty žantovské, Jan Stěhulka, Jakub Horák, Jan Kolář Bouslavský, rychty tatobitské Adam Mazánek, Matěj Kučera, Jan Kovář, Jan Havlů a sepsán skrze mne Bernartha Radvanovského, písáre radního městečka Rovenska i také pečeti téhož městečka upočetěn.

Léta a dne svrchupsaného. Manual rovenský z r. 1640. f. 38. b.

Lhota Semínova, léta 1651., 14. dne měsíce listopadu. Zmínky o vládkách ze Semína na Lhotě.

Předstoupice před purkmistrem a konšely městečka Rovenska pod Kamenicí do míst radních Thobiaš Mendík s Janem synem a Kateřinou dcerou zprávu

ve věcech sporných různých panství. Z rovenských knih vychází na jevo, že funkce jeho byla širší, účastníci, deputovaní z rycht panství skalského odhadují statek odumřelý. Patrně též náležely v kompetenci práva hraničního i spory o meze. Viz Jireček, Práva městská, vyd. V. str. 26. A XLIII.

nám toto učinil, ačkoliv nemoha věděti, kterého roku, však nedaleko 40 let, že jest tomu, když pan Jeroným Bukovský nad sirotky Semínovskými poručníkem a regentem na panství skalském byl, tehdy, že s jistým vědomím a povolením pana regenta byla mu prodána krčma ve Lhotě oři panny Marie, jsoucí ona v ten čas mezi sirotky za plnomocnici na Lhotě, na kterýto krčmě, že jest 6 let zůstával a tam 2 dětí, totiž Jana a Kateřinu splodil. Po těch pak 6 letech zase i s dětmi, že jest na panství skalské za panování pánu Smiřických se obrátil a v. ten čas táz panna Marie dostanouce se ku Praze do Kralovic a neb. pan Adam Semín za pána na Lhotu. Po některém roce na ty děti, které tam splozené byly, se potahoval, však já, utekouce se o tu věc ku panu regentu od něho psaní sem dosáhl ku pánu Dobranovskému, ten čas hejtmanu na Skalách, aby ty děti pořádně do registr skalských vepsáné byli, o čemž zvěda pan Adam Semín na Skaly jest přijel, a toho zhájiti chtěl, však nic obdržeti nemohl, jakož také od toho času na mě děti žádný se více nepotahoval, nýbrž až posaváde při registrách skalských pořádně vepsáné a v poddanosti J. H. Exc. zůstávají. Čemuž všemu že tak a ne jinak jest, což mluví, že to svou duší stvrditi chce a může.

Manual rovenský 72 l.

1660., 19. února. Páni rovenští zprávu dávají o statku Lhotě Semínově, kterak zpuštěn jest.

My purkmistr a rada městečka Rovenska pod Kamenicí známo činíme tímto listem etc. tak jakoz jsme žádáni od uroz. a stat. rytíře p. Václava Štastného Stránička z Kopidlna a na Lhotě Semínově, abychom jemu svědomí ku potřebě jakékoliv vydali a čeho jest od nás požádal, to jest nám skrze napsání v známost uvedli, totiž v jakém valouru statček Semínova Lhotu řečený od léta 1634. až do léta 1646. byl a zůstával.

Toho v pravdě povědomi jsouci i v paměti dobré se nám snáší, že týž statček skrze lid vojanský, auro i ránu morovou za nebožky dobré paměti uroz. paní Elišky Semínové, jsouce na stolici vdovské a tehdáž držitelkyně toho statečku k ruce sirotku, k veliké ruině a spuštění do konce jest přišel, v těch nahoře jmenovaných letech pustý stál, takže nebožka výš psaná paní vdova nemohouc pro veliký spuštění v něm obstáti, k nám do městečka se dostanouc, v podružství u veliké chudobě zůstávala, nebo jak ve vši, tak ve dvoře žádného nebylo, ano i posavad mimo dvou chalupníků, kteří se v léta 1652. tu osadili, při tom statečku se nenachází a víceji není, jakož pak i slavná commisi od J. M. C. vyslána byvše, to očítě spatřovala.

Čemuž tak a nejinak jest, to k svému dobrému svědomí přijímáme a pro lepší toho jistotu a důvěrnost tento list pečetí naší městskou specetiti dali (jsme) vědomě.

Jehož datum v městečku Rovensku pod Kamenicí 19. dne měsice Februarii leta 1660.

Manual rovenský f. 123.

N. Ves, 1661., 13. července. Odhad gruntu v N. Vsi, po neb. rytíři Janu Václavu Kyselovském.

L. P. 1661. 13. Julii ošacován grunt právem hraničním, zůstalý po neb. uroz. a stat. rytíři p. Janovi Václavovi Kyselovským ve vsi Nové Vsi se všemi případnostmi k tomu přináležejícími, roltmi, lukami, zahradami a lesy za summu 600 kop míš. Závdavku 100 kop m. však rozdílně při učineném zápisu aneb ujítí gruntu 60 kop. a v l. 1662. 40 kop m.; kladení peněz gruntních každoročně začnouc l. 1663. po 15 kop m. až do vyplnění sumy nadepsané.

K tomu se přidává: Na živě valach tažný 1, kráva 1, kohout 1 se 4 slepicemi, houser 1, husa stará 1.

Věci hospodářských: pluh s železím 1, brány s hřebíky 1 pář, stolice rezací s kosířem 1, vidly hnojné 1, podávací vidly 1, pila s vobloukem 1, motky 2, žejbrovna pro obilí čistění 1, medenec v kamnich 1, díže 1, stůl 1, sena 12 vozů.

Vejměnek př. vdově Kyselovský tento se činí. Předně byt s komorou v síni toliko do vyjítí roku přítomného, jabloň velikou ve chmelnicí 1, jabloně vinné v hrubém sadě 2, hrušku slove panušku za kuchyní 1, a to do očesání

ovoce; jeden kousek pole, jenž se jmenuje »křídlo« na čtvero setí. A majice táz pí vdova 5 krav lidských nájemních a čtvero jalového, takový dobytek do sv. Martina kupující neb držitel gruntu na svém obroku i pastvou až do vyjítí toho času chovati a pásti aby nezbraňoval.

Zatím také dajíc p. Jan Matucha, soused města Turnova při též gruntu ouhoru pro 22 korce na roli podvoraných, an by toho děleji užiti, vorati nemohl, vynaložic na to 10 dní vorby a 8 dní vláčení, aby za tu práci z 1. dílu závdavku 9 fl. rejn. zaplacen mohl být.

Dluhové se nacházejí: Předně do důchodů Skalských co se vynajde, do truhlice sirotčí městečka Rovenska, pod zápisem pana Dobranovského podobně co se nacházeti bude, kontribuce do rychty novoveský 7 fl.

Kterýžto šacuňk při vúli a v moci vrchnosti se pozůstavuje.

Při též šacování byly osoby z prostředka práva konšelského města Turnova p. Václav Strejcmanda, p. Zikmund Krinit a p. Jan Bílský.

Z městečka Rovenska: Matěj Příhonský, Bernart Radvanovský, Václav kovářů.

Z rychty novoveské: Václav Mlejnek, Tomáš Novák, Jan Valkoun.

Z tatobské: Jakub Kvapil, Václav Ptáček, Jiřík Pařík, Martin Vávrů.

Z žantovské: Jan Karásek, Jak. Horák, Jan Bubák, Jakub Kvabil.

Z klokočské: Jan Pleštíl, Jan Peterka, Jiří Vaňouček, Jan Čepelík. Stalo se léta a dne svrchupsaného.

Téhož léta a dne předpsaného a též právem hraničním z bedlivého povážení též grunt p. Kyselovského, an by se kupec vynacházel, se všemi témi případnostmi a přídavky za sumu hotovou 400 kop m. se ošacoval. Čehož se všeho podobně v moci a při vúli vrchnosti zanechává.

Manual rovenský fol. 132 b.

Javornice, 1663., 24. dubna. Odhad dvorce Javornice po neb. rytíři Janovi Matyášovském z Matyášovic.

L. 1663., 24. Apr. na poručení vrchnosti naší milostivé a dědičné ošacováním pravém hraničním dvorec slove Javornice, ūstalý po uroz. panu Janovi Matyášovským z Matyášovic se vším k tomu příslušenstvím, jak rolími, lukami, rybníky a lesy za summu 950 kop m. Závdavku 100 kop, však rozdílně, při zápisu 60 kop m. a v plném roce 40 kop, kladení peněz gruntovních každoročně po 30 kop m., až do vyplnění sumy nadepsané.

K tomu se přidává: obilí na ozim setého, pšenice po 7 kor. z věrt., žita po 14 kor. 2 v., ječmene ozimého po 1 kor., však vedle spatifén jsa takové obilí velmi špatné a vyhynulé sotva za 15 kor. pokládati se může. Jiného nic se nepřidává.

Dluhové, vedle správy pí. Matyášovské: Do důchodu Její Exc. Skalského, co se vynajde, k záduši libuňskému též co se vynajde, paní Katerině Saškové 233 fl. 30 kr., paní Kelbichové 20 fl. 30 kr., panu Jiřímu Jeníkovi 30 fl., čeledi za službu 30 fl. více paní Katerině Saškové, což hotových půjčila 7 fl. a paní vdově Matyášovské, jakž sobě pokládá 500 fl.

Kterýžto šacuňk při vúli a v moci vrchnosti naší milostivé se pozůstavuje.

Při kterémžto šacuňku byly osoby z práva městys Rovenska Matěj Příhonský, Šimon Bohdanecký, Jakub Brožek.

Z rychty čímyslské: Jan Tupáček, Václav Drbohlav, Jan Charouzek, Jakub Havelka, Jan Kubíčků, Jan Pospíšil.

Z rychty štěpánovské: Jan Pejc, Jan Žádarský, Adam Matěj, a jest sepsán skrze Bernarta Radvanovského, v ten čas písáre radního městys Rovenska pod Kamenicí, léta a dne svrchupsaného.

Manual rovenský f. 149.

O středověkých pečetech.

Sestavil a vyobrazeními opatřil *Vojt. Král z Dobré Vody.*

(Pekračování.)

Periodu Přemyslovců bylo by zavřítí pečetí krále Václava III., syna Václava II. Pečet posledního Přemyslovce, jenž pouze rok (1305. až 1306.) vládl, jest však velice vzácnou i nebylo mi možno zatím, abych jí opatřil. Podaří-li se ji získati, bude reprodukována později dodatečně.

Dříve, nežli budu popisovati pečetí králů potomních, stáj zde ještě vyobrazení a popis pečeti (majestátu) krále Přemysla II.



Majestát Přemysla II. 1269.—1276.

(Líc.)

Mimo pečeti, zobrazené a popsané ve IV. ročníku tohoto časopisu na stránce 85. a sl. užíval král Přemysl II. po nabytí Korutan r. 1269. ještě jiné, větší a nádhernější předešlých.

Mimo jiné nepatrné rozdíly, které seznati lze, srovnáme li připojené vyobrazení s reprodukcemi předešlými, vidíme, že prapor připevněný na kopí krále ku předu koňmo se ženoucfo, zdoben jest českým lvem, kdežto prapor ostatních pečetí mimo několik hvězdiček nemá ozdoby.

Ježto Přemyslu přibyly nové země, změněn byl počet i poloha znaků na kropíři (pokryvce koně).

Na krku koňově jest lze viděti znak korutanský, pod ním erb moravský, vzadu štýrský a pod ním kraňský naposled. Tento znak



Majestát Přemysla II.
(Rub.)

některí vykládají za znak chebský. Chebsko původně užívalo také celé orlice ve znaku, teprve když bylo zastaveno, podrželo pouze hořejší polovici orlice, kdežto spodní červenou část štítu pokrylo stříbrnou mříží.

Opis na lící pečeti ve dvou kružích perličkami oddělených zní:
† S · OTAKARI · DEI · GRACIA · QVINTI · REGIS · BOEMORVM-
MARCHIONIS · MO (ve vnitřním okruhu) RAVIE · DVCIS · KA-
RINTIE & DOMINI · EGRE.

Na rubu pečeti: † · S · OTOKARI · DEI · GRACIA DVCIS ·
AVSTRIE & STIRIE · DOMINI · CAR (ve vnitřním okruhu) NIOLE · &
MARCHIE · PORTVS NAONIS.

Opis na okraji (hraně) pečeti (exergue) zní stejně jako na předešlých: PAX · REGIS · OTAKARI · SIT · IN MANV · SANCTI ·
WENCESLAI.

Průměr této pečeti, skvělně ryté, způsobené z nebarveného,
přirozeného vosku měří 120 mm. Pečeť dřívější mají pouze 102 mm.

(Pokračování.)

Katovo vysvědčení.

Z archivu velvanského podává M. U. Dr. Rud. Čermák.

Velvary vypoujčovaly si kata, nemajíce vlastního, ze sousedních měst. Roku 1701. a 1702. použily tříkráte služeb slanského kata, Františka Poláka. První dvě popravy provedl se zdarem, při třetí však stala se mu nehoda.

Roku 1702. byla totiž při právě velvanském patnáctiletá Ludmila Petránková, dcera ovčáka při dvoře stradonickém u Zlonic. Dívka tato vzala šátek děvečce sloužící ve dvoře. Aby pak krádež zakryla, založila ve stáji oheň. Celý dvůr lehl popelem. Petránková byla odsouzena appellačním soudem „sobě k dobře zasloužilému trestu, jiným k výstraze“, ku ztrátě hrdla mečem. Polák, povolaný k vykonání ortele, nezhostil se tentokráte svého úkolu se zdarem. Nepřetnul šíji delinquentky jedním rázem, nýbrž na dvakrát. Nehoda to věru vážná, ba někdy i velice osudná, pro život mistra popravního, poněvadž lid použil jí, aby provedl svůj soud nad nezručným katem. — Za několik měsíců po této exekuci poslal Polák radě velvanské tuto žádost:

Urození a stateční vladykové!

Páni mně milostiví! Před Vaší milostí s poníženou žádostí se utiskám. Prosím, by mi slavný magistrát tu milosrdnou lásku prokázati rácil a na ty exekuce, které jsem zde při králov. městě Velvářích vykonal, dobrou attestaci by mi udělit rácil. Co nejponíženěji prosím, by mně slavný magistrát milostivě odpustiti rácil tento kasus, který se mně stal — já za to být nemohu.

Pročež tu naději mám, že oslyšán nebudu, nýbrž tato má žádost u slavného magistrátu místo míti bude, za kteroužto mně prokázanou lásku na svých nehodných modlitbách trvati chce slavného magistrátu

ponížený a pokorný

(Pečet.)

Fr. Polák,
mistr ostrého meče při městě Slaném.

Na pečeti, přitisknuté na tuto žádost, spatřuje se lev, držící meč. V radě učiněna byla 11. prosince r. 1702. tato relace:

Frant. Polák, mistr popravní slanský, žádal za attestaci, že jest tu 3 osoby — 2 mečem a 1 provazem — odpravil.

Ale že pak tu druhou osobu, jménem Petránkovou, velmi ohavně dva-kráte stínal a to vše veřejně a povědomo jest všem lidem, bylo tak dle snesení taková attestace jen na dvě osoby — jednu, kterou dne 25. ledna 1701. a druhou 3. března 1702. odpravil — aby od práva rychtářského vydána byla, povoleno.

Dle konceptu, uloženého v archivu, dostal Polák toto vysvědčení:

Tak jakož od slavného krále, tribunalu appellationum na hradě pražském jistá služebná děvečka jménem Kateřina při právě města Velvar vězením zjištěná pro spáchání žhářství k meči a spálení na hranici — Jan Fiala pak pro rozličné krádeže k zrestaření na hrdle provazem skrz vynesené ortele odsouzeni byli, že takovou exekuci Fr. Polák, ten čas mistr popravní při právě města Slaného, jak na mistra slušelo, nad Kateřinou děvečkou dne 25. ledna 1701. a nad Janem Fialou dne 3. března 1702. na místě popravním blíže města Velvar náležitě vykonal. K žádosti a potřebě jeho France Poláka pro hojnou důvěření tuto attestat pod pečetí práva rychtářského králov. města Velvar se vydává.

Actum v témž městě Velvářích dne 13. prosince 1702.

Zmíněná nehoda nepoškodila nikterak kariery Polákovy; stal se katem pražským, a čteme v manuale velvářském z r. 1703. toto:

Dne 11. července páni rychtářové učinili relaci v příčině exekuce vykonané nad Josefem Kohoutem, kteráž, jak od nich spatřeno, náležitě od Fr. Poláka mistra popravního měst pražských jest vykonána.

Slavnému magistrátu staroměstskému poděkování z propůjčení mistra popravního odesláno. Od práva rychtářského Fr. Polákovi mistru popravnímu attestace udělena.

Znak města Hradce Králové.

L. Domečka.

Ve znakové příloze k čís. 3. „Časopisu společnosti přátel starožitnosti“ r. 1895. čteme o znaku města Hradce Králové: „V 15. stol. Hradec měl na štítě písmeno *G*, později českého lva, v nejnovějším však čase stříbrného českého lva, držícího v předních tlapách zlaté gotické písmeno *G*. Někteří připisují toto písmeno králi Jiřímu, jehož počáteční písmeno tvoří (*Georgius*), jiní myslí, že značí slovo „*Gradec*“. Výklad tento o znaku královéhradeckém je však mylný. Původním znakem města Hradce Králové byl český lev jako četných jiných měst královských. Znak ten vyskytuje se na nejstarších známých pečetech města Hradce Králové z r. 1362. a 1365., chovaných ve státním archivě vídenském,¹⁾ a v popisu pečeti hradecké v listině z 9. listopadu 1397. uvádí se, že na ní „uprostřed jest jeden štít, v němž podoba jednoho lva vyryta se spatřuje.“²⁾ Písmeno *G* ve štítě jako znak hradecký objevuje se teprve ve druhé polovici 15. stol. Věrohodnou zprávu, jak

¹⁾ Dle laskavého sdělení p. prof. A. Sedláčka. — Srov. též Jar. Čelakovského „Sbírka pramenů práva městského“, II. 578.

²⁾ Ferd. Tadra: Soudní akta konsistoře pražské, III. 296.

znaku toho městu Hradci Král. se dostalo zachoval Bohuslav Balbín, který čerpal ji ze staré kroniky hradecké. Zpráva tato zní: „Jiří do Kladska, pak do Náchoda, posléze do Hradce Král., města sobě zvláště oddaného a věrného přibyl, (jemuž i první jména svého písmeno *G* ve štítu udělil), největší slávou přijat a triumfálním obloukem poctěn jest.“¹⁾ Po roce 1458., kdy král Jiří do Hradce zavítal, užívá se pak obou znaků buď střídavě nebo vedle sebe.

V antifonáři královéhradeckém z r. 1470. vyskytuje se mezi okrajovými ozdobami štít s písmenem *G*²⁾ a podobně v graduále hradeckém z r. 1505.³⁾ Na stříbrném pečetidle z 15. stol., v historickém musei královéhradeckém chovaném, nalézá se písmeno *G* a na pěti jiných pečetidlech tamže uložených, a vesměs asi ze 16. stol. pocházejících, vyryt je pouze český lev.

Na různých stavbách, jež v 16. stol. v Hradci Král. byly zbudovány neb opraveny, zazděny byly kamenné desky s oběma znaky. Pokud mohli jsme na ten čas zjistit, vznikl nynější znak hradecký, český lev k levé ruce obrácený a předními tlapami písmeno *G* držící, kombinaci obou dřívějších znaků, teprve buď koncem 17. nebo počátkem 18. stol. Roku 1666 opraveno bylo ještě stříbrné městské pečetidlo, na němž vyryt je pouze lev, ale na kamenném podstavci sochy Panny Marie, v l. 1715.—17. na náměstí hradeckém postavené vytesán je již nynější znak města Hradce Králové.

Různé zprávy.

Sbírka rytin v Rudolfinu povstala z daru rytíře Lanny. Obsahuje rytiny mladších mistrů anglických a německých, pak českých, kteréžto se stále doplňují. Roku 1896. přibyla sbírka prací Jos. Führichových. Jak se podobá, budou soustavně zakupovány rytiny i xylografie mistrů českých, aby pořízena byla kompletní česká expozice.

Chloubou oddělení toho bude dojista Hollareum, sbírka slavných rytin Václ. Hollara, již dnes druhá ve vši Evropě. Hollareum jest vlastnictvím zemským. Sbírka stále se doceluje, počtem i jakosti, roku loňského kupeno rytin za 1000 zl. Za tři poslední léta ziskala správa 260 kusů, z nich mnohé dosud neznámé. Zprávy o Hollareu viz ve statí téhož jména od Fr. A. Borovského v Pam. XVI.

Assanace boří **klášter sv. Mikuláše** ve St. M. P., stavbu Dienzenhoferovu, dokonanou r. 1730., ozdobenou díly tehdejších umělců. Malby nástěnné budou prý zachovány, za to zmizí překrásný stucový strop někdejší konventní síně.

V sousedství klášterním v Meislově ulici obráti se v rumy dům (č. 72) pověstné žida Jakuba Baševoži z Treuenburku. Zaniknou sličné arkady vlastké renaissance v nadvoří, nesené mohutnými pilíři a pitvornými krakorcí. V chodbě přízemní vytesán byl znak. Vedlejší dům č. 71 spodem svým trval od doby gotické, čemuž svědčí o klenutí o mocných žebrech profilu hruškovitého.

Ze všeho zbude jen několik rysů, fotografií a památek pro musea.

¹⁾ Epitome rerum bohemiarum. 517, cap. V.

²⁾ Štít ten jednou tloupu drží lvíček, ale lvíček ten není tu ničím více než ornamentem.

³⁾ Dr. K. Chytil: Vývoj miniaturního malířství českého. Tabulka I. a textový obraz 19.

Zazděné ptačí kostry. V r. 1886. sneseno bylo v Hradci Králové staré stavení č. p. 272 a na místě něho postaven byl nový dům. Při bourání kleutní příšlo se na zazděné v něm dvě ptačí kostry, které odevzdány byly městskému museu. Nález kostér těchto je dokladem ku starobylé pověře, dle níž lidi a zvířata zazdívali se do staveb, aby nabyla bytelnosti a stálosti. V Bulharsku a Rusku dosud panuje pověra, že se stavba nepodaří, když nezazdí nebo nezakopá se do základů kohout, slepice, jehně nebo jiné zvíře.¹⁾ *L. Domečka.*

Hasa, Háska. P. F. K. z Roudnice, jenž táže se, co značí jméno uličky v Roudnici na levém břehu labském, citované v Pramenech dějin českých I. 468.

Ve slovníku Jungmannově čteme (I. 659): has = udělení na koho, zvláště po tmě, has na někoho mít = cíhati, hasák = provaz u rybářů.

U nás v Turnově je též starý název, doložený již v XVI. stol., Na nové hásce, náležitý části města nad potokem Stební, kdež byly druhdy halyty řeby rybní. Rčení: jiti na hásku = na ryby starší rybáři turnovští dobře znají.

Patrně též ulička roudnická vzala jméno po někdejších rybářích neb halyty řeby, které byly snad v těch místech. *JVS.*

oprava. Pan Siblik zaslal nám opravu dvojí omylu ve své statí (str. 24). Místo „Jan Skála z Skály“ čti „Jan Fikali“ a místo „Zikmund Geta z Tyna“ čti „Zikmund Chrt z Ertina“.

Sgrafitta doby rudolfské odkryta byla na arkýři domu nárožního v Tomášské ulici a náměstí malostranského. Ornament vegetabilní.

Starobylé malby z času Karla IV. nalezli pod omítkou chrámu kunětického. Jsou bohužel poškozeny. V chorou „Vzkříšení“, „Zvěstování“ a znaky řecké, v lodi postavy světců, na vitézném oblouku „Spasitel v září“, „Soudný den“, svatí a světice a j. vyjevy. — Pernštýn 1897. ze dne 15. května č. 11.

Městskému museu pražskému odkázal † intendant Neureuter dům.

Literatura.

W. W. Tomek. **Dějepis Prahy**, díl XI. Pr. 1897. str. 461. Patriarcha dějepiscety českého v stařeckých letech zachoval mladistvou sílu i svěžest ku požehnání našemu národu. Dilem XI. překročil Tomek mezník r. 1526., u něhož od času Palackého zastavila se historie česká a dovezd vypravování své až do r. 1547., všímaje si vedle běhů zemských ovšem i dějin pražských. Není lze, abychom zde referovali podrobněji o objemném svazku dila, toužebně želaného a radostně uvítaného. Laskaví čtenáři promínotu, uvedeme-li pouze názvy hlav: Nastoupení Ferdinanda I. na trůn český (1526.—1527.). — Konec panství Paškova v Praze (1527.—1530.). — První léta za obnovení řádu v Praze (1530. až 1537.). — Vznik nevole mezi králem a stranou lutheranskou (1537.—1541.). — Velký oheň pražský r. 1541. — Léta druhé války turecké (1541.—1545.). — Rok 1546. — Vzbouření stavů českých r. 1547. — Popis úředníků a důstojníků světských i duchovních.

Exegit monumentum aere perennius.

Cervinka J. L. **Pravěká hradiška na Moravě.** V Kroměříži 1896. 8°. Str. 64. Se 7 tabulkami.

Dějiny Moravy a praehistoricá archaeologie. V Kroměříži 1897. 8°. Str. 71.

První dílko obsahuje podrobný, spořádaný soupis opevnění, majících ráz předhistorický, pokud byla konstatována na Moravě. U každého popisu, bylo-li prozkrumáno, stručný výčet nálezů, příslušná literatura. Appellativní názvy vyskýtají se tyžte jako v Čechách, hradiško, hrad, hradec a pod. obdobky, kola, kotouč, kruhy, násypy, ohrada, okrouhllice, stráže.

¹⁾ Sedláčkovy „Hrady a zámky“ I. 79. — Dr. H. Máchal: O zazdívání lidí do staveb. Rozpravy společnosti přátel starožitnosti českých III. 72.

Jako zajímavou okolnost autor uvádí, že kdekoli objevuje se jméno Říman, všude stopa starých sídel. O Velehradu ukazuje, že archeologie nenašla dosud stop opevnění v místech, kam sídlo Rastislavovo klade listinný výzkum Brandlův.

Druhý spis je polemika proti Bretholzovi. Autor „Dějin Moravy“ na základě svědecití klasických kladce za první známé obyvatele moravské Kelty (zej. Tektosagy), po nichž na Moravu v neznámé době přišli Kavadové germanští, o nichž však od 2. stol. po Kr. nevíme ničeho. Potom snad vystřídali se tu jimi Germani, až přišli Slované, ne však před koncem stol. V., a to vlivem avarským.

Cervinka ukazuje, že pro své vývody Bretholz nemá spolehlivé opory, ježto svědecití jeho jsou neurčitá. Není písemných průvodů, libovále kombinační má volné pole. Jedinou spolehlivou pomocnicí může být praehistoricá archeologie, neboť národ, který v zemi bydlil, dojista zanechal tu stopy. Archeologie mluví právě na příč Bretholzovi.

Potom spisovatel probírá jednotlivé doby předvěké, registruje, pokud která na Moravě je prokázána. Na tomto základě osnuje své výklady. Národnost člověka diluviaňského určiti nemožno. Období neolitické, hojně zastoupené, přisuzuje se Arijcům v pravěku, prve, nežli rozdělili se u větve, ovšem potom národu arijskému neznámému, ne však Keltům. Mezi lid neolitický, jak se zdá, nenápadně v I. tisíciletí před Kr., přišel lid kultury nové, znající již zbraně broncové o d. z., tenž pochovával mrtvé v poloze skrčené, totiž Keltové. Přišli z Podunají, ale omezili se jen na jihozáp. Moravu. Význačně keltská kultura ténská objevuje se jen ojediněle, patrně obchodem.

Sídla neolitická náleží mizejí, což ukazuje na invazi výbojnovou. Po Keltech totiž vnikl sem o d. v. násilně lid jiný, tenž spaloval mrtvoly své a kladl je do země v popelnících, Slované. Ti pak v 1/2 stol. před Kristem vtrhli do Čech a vytiskli odtud Boje. Stopy Markomanů a Kvádů, vytěcené mohylami, zvláště kamennými, vyskytuji se sice v již. Čechách, Bavorích a Rakousích sev. Dunaje, ve shodě se zprávami Tacitovými, ale nikdež na Moravě. Kvádové tudíž na Moravě vůbec nebyli.

Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do poč. XIX. stol. Vydařá Archeol. komise při české Akademii, řízením svého předsedy Jos. Hlávky.

Díl I. Polit okres kolinský. Napsal K. B. Mádl. 8^o. Str. 116 + 2.

Díl II. Polit. okres lounský. Napsal Dr. B. Matějka. 8^o. Str. 94 + 2.

Dočkali jsme se dila touženého, inventáře českých památek. Dosti pozdě, ale přece. Rosteme, byť pomalu. V obou spisech sepisy jsou cenné památky 111 obcí. Pod titulem čteš odkaz k literatuře, pak stručný popis, seznam více méně inventární, provozený hojnými obrázkami a rysy.

Již v prvních dvou popsaných okresech objevuje se netušené množství památek, zejména architektonických, o nichž dříve vědělo se málo nebo nic. Radostná perspektiva otvírá se do budoucnosti v očekávání dalších dílů; budeme mít konečně vzácný materiál k dějinám českého umění. Zároveň prospívá poněkud naděje, že spisy témito rozšíří se a zmotuňit zájem o mrtvé zbytky zářících dob, a že nebudeme tak často již trpce registrovat zkázu význačného díla českého umění. Ovšem zkušenosť učí bohužel spíše skeptiky.

Bud propuštěno tu skromné přání: Prosíme, aby bylo vzhlednuto shovívavě i na památky méně snad cenné, které nepovstaly sice rukou umělcovou, ale přece mají některý význam lokální. Jest i těch škoda ničiti, nemohou-li být nahrazeny lepšími. Snad stačí pouhé poznámenání jich.

Dílko je velmi levné, ale přece přáli bychom si snížení cen ještě většího. Nikoli v zájmu odborníků a přátel, ale ve prospěch obecného lidu, aby i širší vrstvy mohly opatřiti si je a potěšiti se jím. Snad bylo by též dobré, aby vzdávání bylo vysvětleni některých odborných terminů.

Borovský Fr. A. Katalog sbírky předloh knihovny uměleckoprůmyslového musea v Praze. 1897. Nákladem musejním. Stran 94. 8^o.

Bohaté poklady bibliotheky musea umělecko-průmyslového známy byly dosud jen řídkým navštěvovateli, jimž přáno bylo těžiti z nich. Shromažďuje v sobě soubor všeho tištěného i obrazového materiálu, kdekoliv vydaného, nepebernou hojnost zpráv i prací, v nichž dovednost technická a umělecký výk

mají stejný podíl o výzdobě užitkových výtvarů. Staroorientální práce jako nejmodernější vzory všechno odvětví technického, v látkách živočišných, rostlinných i nerostných representovány jsou vybranými vzory, o vývoji jich poučí té znamenitá díla všech jazyků.

Umělecko-průmyslové muzeum v Rudolfinum má úkolem zvelebení domácí výroby řemeslné povznesením vkusu a odborným vzděláním praktickým i theoretickým. Otevřeno bylo r. 1885. Sbírky umístěny jsou v rozsáhlém sále v 16 velikých vitrínách a 6 menších, krom toho rozčleněny a rozestaveny jsou vzory umělé práce po stěnách a v koridoru dvorany. Cítají dnes 7175 čísel inv., navštívěny byly od počátku do r. 1897. 540 743 osobami. Bibliothéka a čítárna obsahuje dnes 1982 knih a 21.105 obrazových předloh. Hojná docházka (25.039 účastníků) svědčí o užitečnosti musea Kuratorium pořádá též veřejné bezplatné přednášky odborné, jichž bylo dosud 62.

Poněvadž dosavadní prostory nedostačují, staví se již vedením vl. rady Schulze naproti Rudolfinu nová monumentální budova, na niž sněm zemský povolil 300 000 zl. Museum nebude jen skladištěm sbírek, ale dostane se mu též umělecké výzdoby vnitř i vně I skříň budou ukázkou cenné práce domácí. Do 3 let bude um.-prům. museum ve vlastní budově, provedena instalace. Praze příbude nové ozdoby, ušlechtilé snaže krásný přítulek.

Knihovna je stisněna dosud jen ve dvou místnostech. Proto nebylo možno spořádat knihu vydati katalog jich. Za to snazší oddělení vzorů předlohouých zpracováno je v obširném, důkladném, praktickém katalogu kustoda Borovského. V XV odborech, přísně klasifikovaných na menší oddíly a pododdíly, navštěvovatel shledá jasný přehled všechno množství předloh. Rejstřík věcný a znamenitý soupis jmenný, jenž poskytuje zároveň seznam přednějších výtvarníků všech věků, zajímají tři čtvrtiny ostatní knihy. Práci tu doveďe oceniti jen ten, kdo podobným dílem se zabýval.

Votrubec Vrat., Kostel sv. Vavřince ve Vys. Mýtě. Mýto 1892. Stran 24. 8°. Referujeme o této starší práci, ježto nebylo o ní dosud zmínky, pokud víme. Spisovatel popisuje chrám, význačnou budovu gotického stavitelství XIII. stol., aby rekonstruoval aspoň slovem vzhled stavby před opravami posledních století. Podle historických zpráv a architektonických dílů zachovaných i nově objevených lící zároveň vývoj stavby první i potomní. Resultát zní: Ze starého chrámu z r. 1265. zbyla po požárech XV. věku jižní loď, která stala se částí nové stavby, dokonané r. 1525.

Památky archeolog. a místopisné. Red. Dr. J. L. Pič. Díl XVII., seš. 5, r. 1897.

Pič. Archeol. výzkum ve středních Čechách 1895.—1896. — Schmidt. Arch. výzkum „Údolí svatojířského“ a okolí. — Mádl. Zbořený kostel sv. Jana na Zábradlí v Praze. — Sittler a Podlaha. Patena kláštera břevnovského. — Chytík. K rodopisu Parléřovců. — Winter. Zvonařové z Cinperka. — Smolík. Nález mincí v Podhrázi. — Šimák. Paměti o školství turnovském v XVI. a XVII. stol. — Kučera. Skrčené kostry ve Strádonicích u Loun. — Mareš. Materiálie k dějinám umění, uměl. prům. a pod. — Zprávy a drobnosti.

Method. Časopis věnovaný umění křesťanskému. Red. Ferd. J. Lehner. XIII. 1897, č. 1.—4. — Románské exkurse: Nováček. Far. chrám P. sv. Petra a Pavla v Nebovidech. — Lehner. Kostel v Kuněticích, v Čáslavi, v Újezdci. Klášter osecký. — Podlaha a Sittler. Rozhledy po literatuře církev. umění a círk. archeologie — Renaiss. monstrance vyšehradská. — Deskový obraz „Ukřižování“ ze XIV. stol. v klášteru emauzském. Madonna kláštera emauzského. — Podlaha. Kaple sv. Václava ve Strakovské akademii v Praze. — Sittler. O studiu křesťanského umění. — J. V. Hřbitovy prvních křestanů. — Stědrý. Z býv. dekanatu slanského. — Lang. Meclov. — Různé zprávy. Z akademie křesťanské. (Pěkné ilustrace.)

Věstník českoslov. musej a spolků archeologických. Red. Kl. Čermák. II. 1897, č 1.—5. V Čáslavi. — Vlastenecký úkol musej. společnosti. — Sloboda. V nedostatku archivu (příliš chudé). — Valchář. Seznam listin a obecních pečetí míst okresu dolnokralovického. — Konič.

Lid náš ochráncem starožitnosti. — Čermák. Pořádání a vystavování sbírek numismatických. — Val. hromada mus. spolku „Palacký“ v Poličce. — Bratřina literácká v Čáslavi — Osídlení krajiny čáslavské. — Zpráva mus. spolku „Včela Čáslavská“ za r. 1896. 7. — Výzkumy na klášteřišti v Drobovicích (s obr. náhrobu). — Želizko. Čes. předhistorie v c. k. dvor. museu ve Vídni. Dr. Jindř. Wankel. — Domečka. Měst. museum v Hradci Králové. r. 1896. — Raňákar. Z řím. nalezišť u Kostolu blíz Požarevce v Srbsku. — Nekropole na Jezerinama v Bosně. — Zprávy a nálezy. — Literatura.

Volné směry. Měsíčník umělecký. Vydává spolek Manes. Red. K. L. Klusáček. Roč. I. 1896.—7., č. 1.—7.: Kronika: Malby v našich chrámech. — Zachování starobylého rázu Prahy, její úprava a co s ní souvisí. — Výstava Jos. Úprky. — Kronika: Starobylý ráz Prahy a Pražané. — Z musej a uměl. sbírek pražských. — Zprávy umělecké, soutěže. Publikace. Výstavy. — Výmluvný průvodem k žalobám nad vandalismem pražským je několik ilustrací, podávajících nám pohled na chrám sv. Mikuláše, sv. Havla a Uhelný trh před lety a nyní

Ve statí o musejích žaluje kronikář na tříštění sil a přimlouvá se za spojování pražských musejí.

Aletheia. Red. Dr. Th. K. Vondruška. Vydává vědecká jednota Arnošta z Pardubic. I. 1897., seš. 1.—2. — **Vojáček Meth.** Arcibiskup Arnošt z Pardubic. — Fr. Vacek. Vývoj society a práva slovanského v Čechách. (Počátek, práce podrobná, založená na pramenech, vykládající rozvoj nejstarších řádů slovanských zejména v Čechách. Patrné paralyse díla Lippertova.) — Literatura: J. Lippert. Socialgeschichte Böhmens in vorhuss. Zeit. (F. Vacek nepřizniv, ač uznává dobré stránky.) — Tadra. Kulturní styky.

Vlast. Red. Tom. Škrdle. XIII. 1896.—7., č. 1.—7. **Kryštufek F. X.** Mistr Jan Hus. — P. V. Historický. Poznámky k slavnostem poděbradským. — **Seykora.** Ke studiu rukopisu královédvorského.

Osvěta. Red. V. Vlček. XXVIII. 1897., č. 1.—5. **Rieger.** Král. české a Napoleon I. r. 1809 — Týž. Cis. Jos. II. a český trůn. — **Helfert.** Katastrofa. (Konec sněmu kroměřížského r. 1849)

Květy. Red. Václ. Čech. XIX., seš. 1.—5. **Zibr.** O krojích v Čechách a na Moravě ve stol. XVIII.

Sborník hist. kroužku. Red. Dr. M. Kovář. 1896., seš. 5. — **Podlahá.** Tři čeští laikové jakožto liter. obránci viry katol. ve stol. XVI. a XVII. (Nožička z Votína, Jak. Horčický, J. B. Smolík.) — **Vacek.** Diecézní synoda pražská z r. 1605. — **Hamršmid.** Jak byla kompaktata v Čechách provedena. — **Soldat.** Z dějin kníž. arcib. semináře v Praze. — **Chodníček-Kovář.** Z katol. missií na Moravě a ve Slezsku v době reformace katol. — **Snopek.** O některých nesrovnostech v panon. legendách — Kovář. P. Jos. Svoboda. — **Podlahá.** Nepokoje na jesuit. panství hradištském r. 1678. — Týž. Václ. Kozmanecius o zimním králi českém. Výslech obviněného z rozšířování jinověrství v Čechách a j. Drobnosti a posudky.

Věstník matice opavské. 1896., č. 6. **Zukal.** Bouře proti bisk. Vil. Prusinovskému v Opavě r. 1569. — **Vyhídal.** Ze života slezských pastevců. — **Havlasa.** P. J. Onderek. — **Myslivec.** Nár. kraj slezský na Klimkovsku. — **Zukal.** K dějinám opav. radnice. — Nález peněz. — **Pohřebiště u Stěbořic.**

Sborník Museálnej slovenskej společnosti počal loni vycházetí redakci tajemníka A. Sokolska v Turčanském sv. Martině. Sborník má přinášeti články a pojednání o předmětech muzejních, ethnograficko-topografických, přírodovědeckých, archeologických a historických otázkách, týkajících se i minulosti i přítomnosti lidu slovenského. A že plní zdánlě své poslání, to dokazují 2 svazky I. ročníku o 228 stranách. Obsahuji: K nášmu úkolu. — Sluby a verolomstvo našich predkov. Pavel Križko. — Pravek Slovanov. I. Jornandes, 2. Nestor. Fr. V. Sasinek. Slovo o kolonisácii Spiša. Št. M. — Niektoré dejepisné poznámky o Spiši. Št. M. — Poznámka o XVI. spišských kráľovských

mestách. Št. M. — Národopisná výstava československá v Prahe r. 1895. Opisuje Pavel Socháň. — Botanický výlet pod zem. A. Kmet. — V zahradách Trenčianska najčastejšie dochovávané rastliny. Od Joz. L. Holubyho. — Nemoce a ich liečenie u pospolitého ľudu. Podáva Rehoz Uram Podtatranský. — Ľudová astronomia. Ľudová meteorologia. Dr. Ján Wagner. — Povesti slovenského ľudu vo Spiši, menovite v Danišovcach a Odoríne. Sobral Štefan Mišk. — Ku starožitnostam. S. — Topografické dátá veľkej obce Turč. Sv. Martina Samo Šípk. — Toniny a stupnice „Slovenských Spevov“. Lud. A. Reuss. — Zpráva o banskom medzniku v Trenčianskej stolici. Pavel Križko. — Drobné zprávy obsahujú drobností dôjedepisné od Podtatranského a národní písceň „Tatra, Matra ze Zem. Podhradia. Pod. J. L. Holub. Stanovy, zápisnice o všech schůzich, účty a seznam členov „Museálnej slovenskej spoločnosti“ zakončujú s katalogom numismatickej sbírky též spoločnosti, jž přejeme hojného zdaru. Sboruš tento vycházi v dobách neurčitých, ale každého roku aspoň ve dvoj svazcích. Člen zakládajúci zaplatí jednou pro vždy 25 zl., řadný platí nejméně 2 zl. ročne, a činným se stane, kdo se zaváže a vskutku též podporuje Spoločnosť sbíráním včí a knih. Členstvo Spoločnosti dáva se zdarma. Objednávky obstarává „Museálná slovenská spoločnosť v Turč. sv. Martinč.“.

Ze Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze.

Zpráva pokladní. Ku některým dotazům podáváme toto na vysvětlenou: Uveřejňujeme vždy výkaz jen n o v ē přistoupilých P. T. členů, daru penězitých a obnosu za prodané publikace, pokud byly vydány nákladem Společnosti. Stvrzovati nebo uveřejňovati zaplacení příspěvku P. T. členů dříve přistoupilých není lze z nedostatku místa. V této zprávě jsou uvedeny příspěvky, došedší od 10. února do 3. června 1897. Pozdější budou uveřejněny v čísle příštím. Legitimaci (za 15 kr.) obdrží pouze P. T. členové, kteří také zaplatili členský příspěvek na běžný rok. Upozorňujeme k tomu, že dle usnesení výborového mohou spolkových vycházků súčastnit se pouze P. T. členové, kteří se prokáží legitimací.

Nově přistoupili za přispívající členy s příspěvkem zl. 2 — ročně tito P. T. pánové: Gerber Karel, ředitel I. c. k. priv. česk. pojíšť. ústavu; Jaroslav Nebeský z Vojkovic v Nymburce; Pokorný Josef, mistr zednický v Holubicích; MUDr. Táborák Jan, obv. lékař v Nov. Hradech; Tuček St., účetní cukrovaru v Brodku; Vondráček Pavel, farář v Hodušině, zl. 2 — na r. 1897, za publikace zl. 5 · 75.

Za členy činné s ročním příspěvkem zl. 1 — přistoupili následující P. T. pánové a korporace: Achler Em., inkasista na Královských Vinohradech; Beránek František, účetní; Boresch Ign., c. k. místodržitelský účetní revident; Brož Josef, profesor v Novém Městě na Moravě; Červinka Inoc., civilní geometr v Uherském Hradišti, po zl. 1 — za r. 1895. a 1896.; Čihák Jos., městský tajemník v Jilemní, po zl. 1 — za r. 1896. a 1897.; Ph. Dr. Čihula J. V.; Dolenský Jar., c. k. profesor v Jičíně; Fiala Ant., statkář ve Slatině; Fiala Karel; Hájek Frant., úředník cukrovaru v Radboři, zl. 1 — za r. 1896.; MUDr. Halík Mich., c. k. vrchní okr. lékař v Chrudimi; Heller Hugo, c. k. vrchní správce velkostatku ve Zvoleněvsi; pi. Hoblová Barbora, chof c. k. gymn. professora a spisovatelka v Ml. Boleslavi; Hofbauer Emerich, revisor buštěhr. dráhy; Hora Tomáš, statkář v Třebušicích; Huščák Jan, říd. učitel v Kdousově; JUDr. Chlistovský Jar., advokát v Nov. Strašecí; Chvalá Gust., úředník buštěhr. dráhy; Jagr Jan, statkář v Libušině; Jaros Š Jan, zemský poslanec a rolník v Černožičích; Jiráček Josef, statkář v Drnově; Kramář Vincenc v Praze; P. Josef Rom. Kůrka, ředitel obecn. nižšího gymnasia v Benešově; Libich Frant., statkář

ve Slatině; Lichm Antonín, účetní v Podzámci, zl. 1:50 na r. 1897.; JUDr Linhart Jos., advokát v Kouřimi, za r. 1897. zl. 1—, za publikace zl. 1:63; Liska Frant., adjunkt městského úřadu na Král. Vinohradech; Machek Ant., farář ve Zvoleněsi; JUDr. Malát Karel, advokát v Jihlavě; Martino vský Jos., c. k. gymn. professor; Matěják Jos., podsladovní v Jaroměři, zl. 1:20; Dr. Melichar Václav zl. 1— za r. 1896; Müller Jos., inženýr městské účtárny; Museum umělecko-průmyslové; Nopp Leop., odb. učitel, archivář a bibliotékář hr. z Magnisů v Strážnici; Novotný Václ., c. k. hosp. správce ve Slatině; Pavlák Frant., c. k. hosp. adjunkt ve Zvoleněsi; Pelikán X. B., učitel v Polničce; Dr. Petřík, prof. české reálky na Král. Vinohradech, zl. 1—, za publikace zl. 1—; Pilát Rud., bank. úředník ve Vídni; MUDr. Pluhář Alois, obv. lékař v Rožďalovicích; Pokorný Rud., učitel ve Stochově; Procházka Ant. v Žižicích; Pulz Jan, revisor buštěhr. dráhy, po zl. 1— za r. 1896. a 1897.; Rosenkranz Václ., lázeňský restaurátor ve Mšeně u Budyně; Roučka Jan, koželuha a měšťan v Horažďovicích, zl. 1— na r. 1897., za publikace zl. 5—; Sadecký Jos., obuvník; Sbor učitelský v Hor. Stupně; Schebybal Jos., c. k. poštímistr v Neustupově; Schwarz Ant., c. k. kontrolor cukerní daně v Kostelci n. L.; Sichrovský Fr. V. v Pardubických; Simon Mat., rolník v Středoklukách; Smutný Václ., říd. učitel v Sadské, zl. 1—; Sochůrek Jos., majetník pivnice, zl. 1— za r. 1896.; Tělocv. jednoty «Sokol» v Liberci a ve Velké Bytěsi; Starosta Alois, soukromník ve Stolmíři; Stehlík Jul., obchodník ve Zvoleněsi; Stejskal Václ., hostinský ve Mšeně u Budyně; MUDr. Steppan Jos. v Kolíně; Sterzl Adolf, adm. příruči cukrovaru na Vys. Mýtě, zl. 1:20 na r. 1897.; Strupl Frant., statkář a starosta v Nouměřicích; Šebek Jos., rolník v Žižicích, po zl. 1— za r. 1896. a 1897.; Tomandl Jos., správce školy v Hodicích; Trčka Aug. na Kr. Vinohradech; Vacek Fr., c. k. gymn. katecheta; Waněček Emil, assistent pražských ob. plynáren, za r. 1896. a 1897. po zl. 1—; Welc Jos., úředník buštěhr. dráhy; Veselý Ferd., rolník v Pchérách; JUDr. Vogel Karel, cís. rada a sekretář obch. komory v Plzni, zl. 1— za r. 1896.; Zeman Jan, statkář v Žižicích; Žundálek Fr. H., kaplan v Hodkovicích.

Na vydání «Heraldiku» opětně složil pan Jan Herain, stavitel, zl. 50—.

Za příčinou zdražení tisku jednak přestoupili z členů činných ku přispívajícím (s doplatem zl. 1—), jednak darovali k účelům Společnosti tito P. T. členové a korporace: Amort V., uměl. sochař, zl. 1—; Bakalař-Srbecký J. M., farář v Kajdlinku, zl. 1:20; Bártá Jos., farář v Praskovicích, zl. 1:30; Bartoš V., c. k. professor, zl. 1:10; MUDr. Bauer Václ., obv. lékař v Holicích, zl. 1:50; Bělohlávek Ant., c. k. oficiál cukerní kontroly ve Velimi, zl. 1:50; Bernat Jos., probost na Mělnici, zl. 1:20; Beutl Jos., ředitel cukrovaru v Ruzyni, zl. 1:15; Bláha Václ., c. k. oficiál cukerní daně v Radotíně, zl. 1—; Brauner Jan, c. k. nadzorce fin. stráže v Příbrami, zl. 1—; Brož Václ., majetník realit a bursovní rada, zl. 1—; Brýdl Rud., c. k. professor v Rakovníce, zl. 1:30; Budecius Vojt., c. k. prof. v Hradci Králové, zl. 1:20; MUDr. Burda Alois v Jičíně, zl. 1:50; Bůžek Č. ve Výprachticích, zl. 1—; Carda Jan, učitel ve Chmelné, zl. 1:20; Cirps Karel ve Vídni, zl. 1:50; Crha Jindř., obchodník v Lomnici nad Pop., zl. 1:30; Čejka Ant. zl. 1:20; Čermák Frant., farář u sv. Vítá, zl. 1:50; JUC. Čermák Jos. zl. 1:20; MUDr. Čermák Rud. zl. 1:20; Černá Milosl., učitelka na Kr. Vinohradech, zl. 1:50; Černohouz Jan N., děkan v Hostivici, zl. 1—; Červenka Jos., kaplan v Poříčí nad Sáz., zl. 1:30; MUDr. Červenka Jos. na Král. Vinohradech, zl. 1:30; Červenka V. F., kapelník 19. pěš. pluku v Choumennu, zl. 1:85; Čížek Josef, c. k. dvorský služebník, zl. 1:50; Čtvrtěčka Alois, c. k. vrchní správce pošty v Klatovech, zl. 1:20; Dr. Decker Ant., c. k. gymnasiální ředitel v Třeboni, zl. 1:50; Doskočil František, učitel v Sázavě, zl. 1:20; Durlín Vikt. na Smíchově, zl. 1:17; Ekerl Frant., farář u M. Boží Sněžné, zl. 1:20; Elsnic Frant. na Smíchově, zl. 1:50; Engel V., povozník, zl. 1:20; Farský Fr., ředitel výš. zemsk. hosp. ústavu v Táboře, zl. 1:23; Fidler Ed., účetní cukrovaru v Ruzyni, zl. 1:10; Freer Ant., kaplan ve Slaném, zl. 1—; Funk Ant., výběrčí c. k.

potr. dané v Karlíně, zl. —·50; Geringer K., farář v Modré Hůrce, zl. —·25; Hála Jan, rolník v Tisové, zl. —·10; Hánl Fr., učitel v Čáslavi, zl. —·15; MUDr. Hartmann, obv. lékař v Pecce, zl. —·20; Havlíček Fr., inženýr na Kr. Vinohradech, zl. 1—; Havlík Frant., revident c. k. mistodrž. účtárny, zl. 1—; Helebrand Fr. zl. —·20; Hellrich Jan, lékárník a starosta v Poděbradech, zl. 1—; Herfurth Jos., inženýr v Teplicích, zl. —·50; Herma n Václ., malíř písma v Plzni, zl. —·30; Hoděk K., rytec ve Vršovicích, zl. —·20; Honza J., c. k. prof. v N. Bydžově, zl. —·30; Hornek Alf., kaplan v Polné, zl. —·30; Dr. Horšký Rud., kaplan v Ouněticích, zl. —·50; Hrbáček Frant., prefekt semináře v Kroměříži, zl. 1—; Hruška Frant., c. k. soudní adjunkt na Zbraslavě, zl. —·20; Jakeš Ant., přednosta stanice v Hostivaři, zl. —·50; Janeček M. V., okr. starosta v Mydlovarech, zl. —·20; Janoušek Jar., profesor v Telči, zl. 1—; Jedlička Jos., ředitel měst. školy v Č Brodě, zl. —·30; Jelínek Jindř., učitel v Kuklenách, zl. —·20; Jindra P., učitel v Hostouni, zl. —·50; Jindřich Václ., říd. uč. ve Voticích, zl. —·20; slečna Jírová Růžena, učitelka v Lomnici nad Pop., zl. —·20; Jirsák Fr., úředník cukrovaru ve Svojšicích, zl. —·50; JUDr. Kaizl Edm., advokát v Karlíně, zl. —·20; Kančík B., c. k. okr. soudeč v Dačicích, zl. —·50; Kašpar Josef, velkostatkář v Práci, zl. 1—; Klíčman Boh., inženýr zeměd. rady, zl. —·50; Klíčka Šeb., sládek na Příbrami, zl. 2—; Klub mechaniků a optiků zl. —·50; Koďek Frant., techn. assistent ve Mšeňe, zl. —·50; Konvalinka B., c. k. prof. v Hradci Králové, zl. —·50; JUC. Kopáček Ladislav, městský adjunkt na Dobříši, zl. —·30; Kořínek Fr., úředník cukrovaru ve Svijanech, zl. —·23; Kozel Rud., kníž. důchodní ve Zlonicích, zl. 1—; Kozěník František, učitel v Jaroměři, zl. —·20; Krejčík Jos., poslanec, zl. —·30; Kučera Jan, I. techn. adj. cukrov. ve Vysocanech, zl. —·20; Kukaň V., úředník, zl. —·20; Kurel Josef, stavbyvedoucí v Třemošné, zl. —·10; JUDr. Kvíčala Jan., advokát v Poděbradech, zl. —·20; JUDr. Langer Č., advokát v Rychnově nad Kn. zl. —·65; Lhotský Josef, farář v Jircanech, zl. —·50; Liseček K., mlynář v Bakově, zl. —·50; Lorber Ed. na Kladně, zl. —·50, za publikace zl. —·35; Lustig K., učitel při měst. šk. v Soběslavi, zl. —·30; prof. Dr. Em. Maixner zl. 1—; Malec Aug. zl. 1—; Mareš Josef, učitel na Žižkově, zl. —·20; Mařík Jar., okr. tajemník na Hluboké, zl. —·30; Matějovský Al. na Král. Vinohradech, zl. —·20; Materka Ant., správce nemocnice na Horách Kutných, zl. —·50; Metelka Bedř., c. k. celní assistent, zl. —·30; Motejl Fr., hrab. správce v Telčích, zl. 2—; Müller Václ., obchodník v Žebráce, zl. 1—; Muzeum krajinské v Jičíně zl. 1—; Muzeum městské v Jindř. Hradci zl. 1—; Muzeum městské v Pardubicích, zl. —·50; Nemanský A. K., přednosta stanice v Knoží, zl. —·20; Nemanský Jos. z Nemanova, c. k. podplukovník na Mělnici, zl. —·50; Nerad Fr., c. k. professor v Uh. Brodě, zl. —·20; Neumann Jos., vrchní inženýr c. k. st. drah na Štúrově, zl. —·30; Nosek Josef, pekař v Bílých Poličanech, zl. —·30; Novotný M., účetní spořitelný v Postoloprech, zl. —·50; Opolecký K., pokladník Úraz. pojíšťovny, zl. 1—; Pacovský Josef ve Vražkově, zl. —·50; Páris Franěk zl. —·50; Patsch Vil., účetní v Staré Huti, zl. —·25; MUDr. Pelikán Bedř., c. k. okr. lékař v Č. Brodě, zl. —·50; sl. musejní spolek »Pelcl« v Rychnově nad Kn. zl. 2—; Petrich Frant., techn. revident pražské městské účtárny v. v. v Třebenicích, zl. 1·30; MUDr. Piskáček A. zl. —·30; Piskáček V., statkář v Středoklukách, zl. —·20; Pokorný Václ., assistent c. k. závast. úřadu, zl. —·50; Pokorný Václ., c. k. vrchní báňský pokladník v Mostě, zl. 1—; MUDr. Polický Lud., obv. lékař v Trnici, zl. 1—; Postříhač Antonín, kaplan u sv. Mikuláše, zl. —·10; Potůček Vojt. zl. —·30; Pressler Jos., úředník chem. tov. ve Střešovicích, zl. —·50, za publikace zl. 1—; Prokop Em., inženýr v Jičíně, zl. 1—; Protivenský Hub., správce cukrovaru v Hospozíne, zl. 1—; Ratolista ka Lad., chemik cukrov. ve Vinohrádkách, zl. —·50; Roštěpil Břet., inženýr na Smíchově, zl. —·50; Roubíček Fr. X., kapelník 20. pěš. pl. v Razgradě, zl. —·58; Roztočil Fr., učitel v Čáslavi, zl. —·20; Růžička Jos., úředník cukrovaru v Radboři, zl. 1—; Sak Eug., kaplan v Milevsku, zl. —·30; Scherl Ad., c. k. kontrolor daně cukerní ve Svijanech, zl. —·23; Schreber Josef, úředník na Král. Vinohradech, zl. —·50; MUDr. Schrutz O., docent univ.,

zl. 1—; Schubert Antonín, c. k. poštmaster v Radotíně, zl. 1—; Schulz Leopold zl. 1—; Schuster Ad., říd. učitel v Tuněchodech, zl. —50; Schütz V., účetní záložny v Chrudimi, zl. —50; Skokan Ant., děkan v Zásmukách, zl. —20; Skrbek Alois, c. k. geometr ve Vídni, zl. —50; Skrbek B., účetní v Pardubicích, zl. —50; slč. Smolková M. A., odb. učitelka, zl. —50; MUDr. Smrk V., pánský lékař na Peruci, zl. 1—; tělocv. jednoty »Sokol«: v Břevnově zl. —60; v Duchcově zl. —40; v Hronově zl. —20; v Mirovicičích zl. —50; v Přerově zl. —25; na Příbrami zl. —10; v Hrochovu Týnci zl. —50; na Kr. Vinohradech, zl. 1—; ve Volyni zl. —10; Spolek posluchačů inženýrství v Praze zl. 2—; Srnka K., kupec na Smíchově, zl. —30; Starý Alois, statkář v Slapanicích, zl. —50; Stoy Bern., kn. arcib. hofmistr, zl. 1—; vzděl. a podp. spolek »Svatopluk« v Dol. Krči zl. —10; Svatoš K. V., učitel ve Smiřicích, zl. —30; Sýkora Fr. zl. —20; Šatra Jos., učitel v Bechyni, zl. —10; Šedivý Josef, cukrmistr ve Mšeně u Budyně, zl. —50; Šimon Jan, učitel v. v. na Malé Skále, zl. —30; Škola Jos., říd. cukrovary v Zásmukách, zl. 1—; Škorpa Frant. v Dol. Krči, zl. —10; Šmidl Č., c. k. pošt. pokladník v Jičíně, zl. —20; Šnobl Josef, tesařský mistr na Křivojátkách, zl. —50; Šolc Jos., říd. učitel v Stradonicích, zl. —20; Špott Karel, fotogr. kreslící ve Mšeně, zl. —35; Tausík Mil. v Místku, zl. —10; Teyniil Jan Fr., inženýr a stavitec na Mělnici, zl. —40, za publikace zl. —60; Tomášek Ant., pošt. asistent v Litomyšli, zl. —30; Truhlář Jos., c. k. ráda zem. soudu a přednosti c. k. okr. soudu v Poděbradech, zl. —50; Urban Jos., nájemce velkostatku v Hor. Měcholupech, zl. —50; Václavek M., ředitel měst. škol na Vsetíně, zl. —50; Vašák Jan, genealog, zl. —50; Vikary Adolf, měšťan na Hluboké, zl. —40; Wildt S. E. v Lounině, zl. —80; Vlnar Josef na Smíchově, zl. —50; P. Vodička K. Št., knihovník Minoritů v Č. Krumlově, zl. 1—; Wolff Cel., pokladník záložny na Kladné, zl. 1:15; Vondráček V., hosp. úředník na Pátku, zl. 1—; Okr. výbor v Berouně, zl. 5—; Záběhlický Karel, ředitel cukrov. v Sádové, zl. 1—, za publikace zl. 1—; Zajíček Karel, nadmlýnský, zl. —50; Občanská záložna na Smíchově zl. 10—; Zeman Frant., konsist. kancelista v Česk. Budějovicích, zl. —50.

Na celou »Heraldiku« předplatili P. T. pánové a korporace: Bartoš Václav, professor c. k. st. prům. školy, zl. 5:36; Hrbáček František, prefekt semináře v Kroměříži, zl. 5:30; Musejní sbor pro okres vlašimský zl. 5:30; MUC. Tichý Frant. v Českém Brodě zl. 5:30.

Na I. svazek »Heraldiky« předplatili P. T. pánové a korporace: JUDr. Kudrna Ot., advokát v Netolicích, zl. 2:10; Museum král. města Klatov zl. 2:10; Růžička Jar., assistant pharm. v Něm. Brodě, zl. 2:10; Záruba Josef, c. k. hejtman zemské obrany v Plzni, zl. 2—.

Za publikace, vydané Společností, zaplatili P. T. pánové: Kašpárek Em. zl. 1—; Liseček Jul., statkář v Slapanicích, zl. —30; Krondl Fr., kaplan ve Švihově, zl. 1—; Kuchynka R., úředník města Král. Vinohrad, zl. —60; JUDr. Petáček Václ., starosta města Plzně, zl. 1—; pí. Pikhartová Olga v Hořovicích zl. 1—; Slavíček Ant., stavitec v Osticích, zl. 2—.

Za všecky dary upřímně děkujeme a prosíme za další přízeň. P. T. členů, zasílajících příspěvky poštou žádáme, aby vždy připojili o 3 kr. více na poplatek, určený v Praze za dodání pošt. poukázky. Dále oznamujeme, že kde není užáno jiného bydliště u výkazu P. T. členů, rozumíme vždy členy pražské; u P. T. členů, kde není jinak oznámeno, rozumí se, že jest zaplacen členský příspěvek zl. 1— na r. 1897. Členské příspěvky a dary peněžité buděte posílány podepsanému pokladníkovi.

V Praze, 4. června 1897.

Ed. Bufka, t. č. pokladník,
Král. Vinohrady, Sázavská ul. č. 14 n.

Redaktor: Dr. J. V. Šimák.

Nákladem Společnosti přátel starožitnosti českých v Praze.

Tiskem F. Šimáčka v Praze.

Nebudiž přehlédnuto!

Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze vychází čtyřikrát v roce a jest všem P. T. pp. členům zdarma zaslán. Vydání každého čísla bude vždy oznámeno v čelnějších časopisech denních a p. Neobdržené číslo budíž nejdéle ve 14 dnech po vydání reklamováno u jednateli A. B Černého v Praze, I., na Perštýně, č. 12 nové. Na reklamace později došlé nelze mítí zřetele, lze však jednotlivá čísla, pokud jsou na skladě, koupiti, a to čísla se přílohou znakovou po 50 kr., bez přílohy po 25 kr. Reklamace nebudeť ani zlepeny, ani frankovány.

Činný člen Společnosti platí 1 zl., člen přispívající 2 zl., příznivec Společnosti 5 zl. nejméně ročně. Při zaslání členského příspěvku poštou nutno vždy připojiti o 3 kr. více na poplatek, který jest v Praze stanoven za doručení poukázky. Zakládající člen platí jednou pro vždy 50 zl. Na zásilku Časopisu mimo Rakousko nutno připlatiti ročně 30 kr. Kdož z P. T. členů přeje si legitimace, ráciž zaslati pokladníkovi 15 kr. a bude mu zaslána. Legitimace platí pouze rok a jest třeba vždy po uplynutí roku ji obnoviti. Veškeré příspěvky členské i dobrovolné dary přijímá Ed. Buřka, t. č. pokladník, Kr. Vinohrady, Sázavská ul. č. 14 nové. Příspěvky literární pro »Časopis«, dopisy týkající se Společnosti, jakož i dary do sbírek přijímá jednatel Ant. B. Černý, I., na Perštýně, č. 12. n., II. poschodi.

Všichni pp. členové mohou odebírat Památky archaeologické, vydávané sl. Archaeologickým sborem, za snížené předplatné 3 zl. ročně. Poštou zl. 3·30. Taktéž možno za cenu sníženou obdržeti dřívější ročníky, pokud nejsou rozebrány. Předplatné na ně budíž zasláno přímo do expedice Matice České v Praze, Václavské nám., kteráž s ochotou zaše seznam i cenu dřívějších ročníků.

Za levnější cenu mohou pp. členové odebírat dílo Kl. Čermáka »Mince království Českého za panování rodu Habsburského od r. 1526.« Dosud vyšly 4 sešity: sešit I. v plné ceně zl. 1·50, sešit II. zl. 2·50, sešit III. zl. 2·50, sešit IV. zl. 2·50, sešit V. zl. 3·—. Branišovy »Dějiny umění středověkého v Čechách«. Plná cena zl. 3·30. L. Šnajdra »Počátky předhistorického místopisu země České«. Plná cena 80 kr. Národopisný sborník okresu Hořického. Cena subskripční zl. 4·—. Ceny snížené pro naše pp. členy oznámi jednatel A. B. Černý.

Stanovy Společnosti dostává každý z p. t. členů zdarma.

Nebudíž přehlédnuto!

Nákladem Společnosti přátel starožitností českých v Praze bylo vydáno:

První výroční zpráva Společnosti přátel starožitností českých v Praze za správní rok 1889 — úplně rozebrána.

Druhá zpráva Společnosti přátel starožitností českých v Praze; v květnu 1890 — úplně rozebrána.

Rozpravy Společnosti přátel starožitností českých v Praze. (»Zpráva sv. III.) V Praze, 1892. Obsah: Dr. J. Matiegka: Zbzuzanské pohřebiště. — Soukup Jan: Hlemyždi v lebkách a kostech. — Pecenka Adolf: Románský kostel v Mohelnici. (S vyobrazením.) — Inž. Herain Jan: Založení Nového Města Pražského Karlem IV. — Ph. C. J. V. Šimák: Rodiny šlechtické i erbovní v Mladé Boleslaví. — Vluka Josef: Stařecino vypravování mladším o dřívějších sirkách a modách. — Koštál Josef: Slunce, měsíc a hvězdy v podání prostonárodní. — Dr. Máchal Hanuš: O zazdívání lidí do staveb. — Soukup Jan: Příspěvky bájeslovné. — Adámek K. V.: O muzejích krajinských a o statistice muzejní. — Různé zprávy. Cena 80 kr., pro členy Společnosti 55 kr., poštou o 5 kr. více.

Výstava Společnosti přátel starožitností českých v Praze, v památném roce 1891. S tabulkou světlotiskem. (Obsahuje popis všech vystavených předmětů a seznam vystavovatelů.) Cena 30 kr., pro členy Společnosti 20 kr., poštou o 3 kr. více.

Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze. Roč. I. (1893) byl znova dotištěn a lze obdržetí úplný za 1 zl.; jednotlivá čísla, pokud stačí zásoba, po 25 kr. — Roč. II. (1894) jest z celá rozebrán; chybí úplně číslo 1.; jednotlivě lze koupiti z téhož ročníku necelé číslo 2. (chybi znaková příloha) za 25 kr.; čísla 3. a 4. (s přílohami) každé za 50 kr. Znaková příloha počala vycházeti při čísle 2. ročníku II. — Ročník III. (1895) a IV. (1896) lze obdržetí úplný se znakovou přílohou každý za zl. 2.—. Znaková příloha, vydaná při roč. II., bude později znova vytiskena i bude tedy možno získati pak všecky znaky dosud vydané.

Při objednávce budíž obnos příslušný laskavě zaslán předem poštovní poukázkou. Objednávky přijímá a vyřizuje *Eduard Bufka*, t. č. pokladník, Král. Vinohrady, Sázavská ul. č. 14 nové.